

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani. Učiteljska tiskarna, Frarčičkanska ul. 6/1. Vse pošiljke je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštne. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko političko glasilo UJU. - Poverjeništvo Ljubljana

Izheja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozem. 60 Din. Posamezna šte. 1 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne notice vseh vrst je plačati po Din 2.50 od petih vrst. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Jerobi.

(Mnenje podeželskega učiteljstva.)

Misija učiteljstva je kulturna in prosvetna in ne politična; mladino in narod prej politično buditi, preden ga kulturno izobraziti — je demagogija.

Pri vseh narodih se mora učiteljstvo braniti proti vsiljivim jerobom in tutorjem. Vsi se mu vsiljujejo za komandanta, ker vedo kako važen činitelj je učitelj za državo in nacijo. Vedno bo narod tak, kakršnega vzgoji učitelj. Tudi drevo raste tako, kakor ga obračaš; tudi kepa v roki se oblikuje, kakor jo gneteš; in tako prospeva tudi narod, kakor smo ga odgojili osnovnošolski učitelji. Važen je tedaj, prevažen naš stan, in veliko odgovornosti nosimo na svojih ramenih, ker se zavedamo svoje svete naloge nad narodom.

Zgodovinarji in politiki trdijo, da je zmagal leta 1870.—71. nad Francozi nemški učitelj in tudi v l. 1912.—18. je srbski učitelj vodil srbske junake od zmage do zmage. Srbski učitelj je bil tista duševna sila, ki je gnal vladine pristaje, opozicionince, obrenovičevce in republikance ramo ob ramo pod isto zastavo v boj za domovino. Le učitelj je v prijetnem položaju, da propagira lahko sistematično med narodom ideje, le on more preobraziti dušo skupnega ljudstva, le on more vzdigniti narod kulturno in moralno.

Vsled teh posebnosti bi marsikdo rad imel vpliv nad učiteljstvom in marsikdo bi si nas rad udnjal za svoje namene in cilje. V vseh državah se trudijo posebno stranke, da bi zaslužile učiteljski stan, ki naj bi jim delal tlako in ki naj bi vodil narod po strankinih navodilih in za strankine koristi. Lahko pa rečemo, da se nikjer ni popolnoma posrečilo ujeti učiteljstva za take stranske namene. Povsod se za take ekstravagance animira le nekoliko oseb, ki pa se le iz različnih vzrokov puste »prevariti« ter se izneverijo čistemu skupnemu stanovskemu programu. Srč učiteljstva pa ostane v svojih trdnih in pravih stopinjah.

Naš stan ima nadvse vzvišene smotre in namene; mi imamo v rokah mladino, ki jo vzgajamo za nacijo in državo. Mi oblikujemo in mi predpisujemo bodočnost svoje države, mi izboljšujemo socialne razmere naroda, mi narod vnapredujemo fizično in moralno. Naša naloga ni voditi naroda v stajo ene ali druge stranke, mi ga moramo le kulturno dvigniti na ono stopnjo, na kateri se bo mogel sam orientirati in opredeliti za ono stran, ki bo najboljša za domovino in za posameznika tudi po našem mišljenju.

Od te naloge se učiteljstvo ne sme oddaljiti, ker se vsaka stranpot mora

kmalu kruto maščevati. Naše starejše učiteljstvo je ojeklenilo že pred vojno, ko je po nas padal strankarski klerikalni bič, ko smo prejeli za 25% manjše plače kakor Slomškariji, ki so bili klerikalni priganjači. To učiteljstvo bi moralo tudi sedaj pokazati svojo žilavost in svoj stremljenje po popolni svobodni šoli, ki ima za cilj samo splošno izobraženost v korist domovine, Jugoslavije.

Žalibog se to upanje ni obistinitilo, ampak so nekateri morda iz prevelikega navdušenja zabredli predaleč v stranske vode. Ekstrem ni nikjer dober! Le vedno usmerjeno in premišljeno hodi po začrtani poti, kadar hodiš v delu za narod in imej pred očmi, da je velika razlika med misijo učitelja in političnimi stremljenji.

V Sloveniji pa, kjer smo še posebno radi ekstremni, se je že pred leti — tako pravijo — konstituiral neki »učiteljski klub«, ki je dobil monopol, a nikdar poverenja učiteljstva, za preganjanje, nametščanje in premeščanje učiteljstva. Koliko groženi je ta klub razširil po Sloveniji za tiste, ki ne bi hoteli parirati. S premeščanji so bili v najzametnejših razmerah tako spretni kakor bi imeli opraviti s prestavljanjem šahovskih figur.

Pa tudi tega biča in kazni božje se nismo zbal. Mi ostanemo, kakor smo bili; pravičniki, pošteni in delavni za narod brez vsakega priveska, ker hočemo imeti za delo med narodom mir, ne pa boj. Za druge imamo pa samo preziranje, ki ne znajo razlikovati šole od politike in prihajajo s tako misijo na deželo ter nas hočejo odrešiti. **Pa ne verjamejo in ne verjamejo, da se s politično agitacijo še ne pravi izobraževati ljudstva!**

In nazadnje je prišla še ta nesrečna kartoteka. Ta pa je krona za naše jerobstvo in tutorstvo. Kaj tacega pa še nihče ni zahteval od nas. Kaj hočejo gospodje od nas vse vedeti! No, naj bo, ako zahtevajo podatkov, za katero izvenšolsko delo si sposoben. Sicer piše »Osnovna Nastava«, da te nihče ne sme siliti k izvenšolskemu delu, toda koliko idealizma nam je vključeno v jerobstvo še ostalo, da gremo tudi izven šole med narod na prosvetevanje. Toda ne zato, da nas v Ljubljani vidijo, temveč da v resnici narodu koristimo. In je res dobro, da vedo v Ljubljani, kaj mi vse znamo, ker bi se zgodilo lahko, da pošljejo v kraj, kjer rabijo le telovadca, izšolanega pevca, a kjer imajo izvežban pevski zbor brez pevovodje, bi poslali izurjenega telovadca. Vse je mogoče, kakor je bilo že marsikaj. A ono z društvu pa ni kar tako...

ustanovo dvigniti na dostojno višino in tako položiti boljše pogoje za uspešno delo v njej.

Pravica zahteva, da rečem: To stvar so ravno tako razumeli tudi vsi drugi člani Glavnega prosvetnega sveta, toda zedinili se niso o načinu izpeljave. Medtem, ko je ena stranka zahtevala da bodi vzdrževanje šol državno, da se preskrbo sredstev pusti državi, kakor pri drugih državnih ustanovah, je druga stranka bila bolj prepojena z ideali, kakor pa je razumela stvarnost ter je tako zopet pod pritiskom glasovala večina za to, »da se naroda ne bi ločilo od njegove šole«; občine, ki so v teku dolgih let pokazale sliko, katero sem navedel v začetku.

Gospodje so odobrili predloženi tekst v načrtu, ki se glasi:

»Vse državne osnovne šole se vzdržujejo iz državne blagajne po odredbah novega zakona, toda na račun proračuna dotičnih občin.« Zamišljali so to tako, da bodi država samo neke vrste posredovalec in porok med občino in šolo; porok, da se bo ono, kar določi šolska občina za svojo šolo, definitivno tudi izplačalo. Mi učitelji smo pa

in se je vsedlo učiteljstvo in je pri vsakem zmanjkalo prostora, toliko je imel vsak napisati. Kako srečen je Sokol, da ima toliko članov in delavcev. Potom kartotek boste videli, koliko nas je. Koliko je celo članov »učiteljskega kluba«, ki uživa toliko zaupanja, samo ne pri učiteljstvu... Pa je v redu, saj papir je potrpežljiv, pa zakaj so gospodje v Ljubljani tako zelo radovedni. Kdaj nas boste začeli izpraševati še za delikatnejše osebne zadeve, ki jih posebno mladi radi skrijejo?

Mnogo se je doslej grešilo, a povzročitelji mislijo, da so bogve kako s svojim postopanjem koristili narodu. Morda pa so le nasprotno dosegli. **Veliko navdušenih je postalo malodušnih, ker jim pač ne da srce, da bi se dali terorizirati in komandirati. Vedite vendar, da je še tudi nekaj učiteljstva, ki so sicer zvesti strankini vrstasi in kot taki striktno izpolnjujejo strankine dolžnosti, toda mislijo tudi s svojimi glavami in ne kimaajo za prazen in škodljiv nič, kadar se**

jim zapove. Zaponnite si, da rodi vsaka sila protisilo, ki lahko pomete ob svojem času povzročitelje!

Mi pa ostanemo kakor smo bili, ker se ne spreminjamo po luninih fazah. Poznamo pač razliko med politiziranjem in resničnim prosvetevanjem naroda. V ostalem pa ostanemo dosledno naprej pri isti stranki kakor Vi; ali to je popolnoma naša zasebna zadeva, ki ne spada na — kartoteko.

Tudi naša pripadnost je globoka, zato baziramo na najtrdnjšem temelju za stranko, na kulturnem in prosvetnem delu na licu mesta in ne na navideznem delu, pustolovščini in avanturah... Ne pustimo dvomiti o politični pripadnosti in tudi odklanjamo poročila o tej po tajnih zaupnikih in vplivnih svetovalcih, ki nimajo poverenja učiteljstva. Tako postopanje le odbija.

Vem, kako bodo zopet zavpili nad menoj v Ljubljani, ali znajte, da nisem sam, ampak je večina za menoj; jaz sem le majhen izraz podeželskega učiteljstva.

Vstopimo vsi v „Učiteljsko Samopomoč“ — našo stanovsko zavarovalnico.

Zavarovalnina znaša že sedaj nad 5500 Din in se bo še dvignila s prirastkom članov. — Plača se le 5 Din ob vsakem smrtnem slučaju. — Pri najdaljšem življenju ne plačamo niti polovice zavarovalnine in to tako po malem, da sami ne vemo kdaj. — Če se dvigne članstvo na 4000 kar se lahko, bo znašala zavarovalnina 20.000 Din. — Vpišite tudi žene, da pristopijo k U. S. — Vsak učitelj in vsaka učiteljica naj bo član „Učiteljske samopomoči“!

Nova pravila potrjena.

Nova, oziroma na izrednem občnem zboru dne 1. februarja 1925 spremenjena pravila je odobrilo ministrstvo notranjih del, oddelek za Slovenijo dne 8. maja 1925, Sl. Št. 2479/25. Obvestilo velikega župana ljubljanske oblasti v Ljubljani z dne 14. maja 1925, U. br. 5255/2 z enim izvodom spremenjenih društvenih pravil je prejela uprava društva U. S. dne 20. maja 1925.

Veljavnost novih pravil.

Nova pravila stopijo za člane z 20. majem 1925 v veljavo. Vsi smrtni slučaj, ki so bili pred tem datumom, se računajo po 2 Din, od 20. maja 1925 dalje po 5 Din. Temu primerno se izplačuje tudi posmrtnina pred 20. majem 1925 a 2 Din, a po tem dnevu pa 5 Din od vsakega člana.

Spremembe v novih pravilih.

1. Stari člani plačujejo za letnino in upravnino letno 6 Din (prej 3 Din), za vsak smrtni slučaj 5 Din (prej 2 Din) in poštne stroške. Razlika znaša 6 Din.

2. Novi priglašenci (pod 45 leti) plačajo pri sprejemu:

a) isto pristopnino kot prej, in sicer od 20 do 25 let 1 Din, od 25—30 let 5 Din, od 30—35 let 20 Din, od 35 do 40 let 30 Din, od 40—45 let 50 Din;

b) vpisnino 10 Din (prej 5 Din);

c) za zadnji smrtni slučaj 5 Din (prej 2 Din);

č) letnine in upravnine 6 Din (prej 3 Din);

d) društvena pravila in poština 3 Din.

Razlika — povišek — znaša 11 Din.

3. Starejši priglašenci (nad 45 let) plačajo pri sprejemu dosedanje sprejemne pristojbine s poviškom 11 Din (kakor pod 2.).

Število članov.

»Učiteljska samopomoč« je imela 19. maja 1915 — 1043 članov, dne 20. maja 1925 pa 1113 članov.

Posmrtnina.

Dne 20. maja 1925 je bilo 1113 članov. Po novih pravilih se računa prispevek za vsak smrtni slučaj a 5 Din od vsakega člana. Posmrtnina za ta dan znaša 5565 Din. Posmrtnina od prejšnjega dne je 2086 Din.

LISTEK.

Zakon o narodnih šolah.

(Dalje.)

Ta slika iz mladih dni mojega učiteljstva mi je stopila pred oči na seji Prosvetnega sveta — tako piše urednik »Narodne Prosvete« — na kateri se je sklepalo o čl. 38. načrta zakona o osnovnih šolah, in na kateri je odločno zahteval vseučilišni profesor g. Gulič z učitelji, ki se nahajajo v Glavnem prosvetnem svetu, **popolno državno vzdrževanje osnovnih šol, kakor se vzdržujejo tudi vse druge državne ustanove.**

Ob tej priliki mi je stopilo pred oči vse trpljenje, ki spremlja učitelja skozi življenje, in ki tudi sedaj še ni nič boljše.

Spomnil sem se, da je tudi sedaj po osvobojenju in obnovljenju države še mnogo učiteljev pri nas v Srbiji, ki iz lastnega žepa plačujejo slugo in najobhodnejše šolske potrebe.

Razumel sem, da moramo z ozirom na specialne razmere, ki vladajo, in na posebni značaj osnovnega šolstva, to

odvrčali mešanje občin v to stvar, ker sumimo, da bodo po državi se vršeca izplačevanja prišla zopet v odvisnost občin, zato smo zahtevali, da se pasus: »...toda na račun proračuna dotičnih občin« črta iz načrta in da se izplačevanje in vzdrževanje pusti popolnoma državi. Računali smo tudi, da se s tem postopanjem zadovolji tudi socialni pravičnosti, ker bi prosvetno breme progresivno in sorazmerno po materialni moči nosili vsi kraji in vsi družabni razredi in bi ravno s tem pridobili dobre in opremljene šole v pasivnih in revnih oddaljenih krajih. Računali smo, da se s tem ne bi narodu odvzela šola, ker se mu vendar pripuščata pravica do sestavljanja šolskega proračuna v zmislu odredbe, ki naj bo glede tega predpisana, in ker ostaja ravno privatni iniciativi široko polje in dovolj svobodnega razmaha, da pomore učiteljstvu do ustvarjanja vseh institucij, ki so v zvezi s šolo in ki naj izboljšajo in povečajo podeželsko kulturno življenje. Prepričali smo se, da bo imelo učiteljstvo samo tedaj dovolj časa, volje in moči kot iniciator vseh onih važnih poslov izven šolskega dela, kadar bo osvobojeno vsega prepira z

vaškimi župani in občinskimi odborniki radi šolskih potreb. Le tedaj bo naše delo vodilo narodne mase k duševnemu prebujenju in k ustvarjanju novega duševnega življenja na kmetih, v širokih masah naroda.

Rezultat glasovanja, ki se je vršilo o tem členu po dolgotrajni razpravi, ki je zavzela dve seji, je bil tak-le: 9 članov je glasovalo za besedilo v predloženem načrtu tako kot je tiskan, 6 pa za črtanje besedila: »na račun proračuna dotičnih občin« želeči, da bodi vzdrževanje popolnoma državno. En član sveta se je z razlogom odstranil od glasovanja.

Mi smo prepričani, da stvar s tem še ni končana: bitka še ni izgubljena — boj je samo preložen. Sedaj je prišla šele vrsta na nas, da razvijemo svoje delo in akcijo pri onih, ki bodo imeli besedo pri definitivnem načrtu, ter na ta način izvojujemo popolno zmago onega, kar je glavni pogoj za napredek osnovnega šolstva.

Leta 1921.

Drago Hude.

(Konec.)

Primerjave.

Tovarišica — stara 30 let — plača pri sprejemu 44 Din, 42 let star tovariš pa 74 Din sprejemnih pristojbin. Za vsakega prejmejo dediči 5565 Din posmrtnine.

V l. 1875. rojen priglasenec plača 142 Din, v 1865. l. 240 Din in v 1854. l. 325 Din sprejemnih pristojbin. Posmrtnina za vsak primer znaša 20. maja 1925 5565 Din.

Če primerjamo najvišje sprejemne pristojbine 325 Din s posmrtnino, ne znašajo niti 17-ti del sedanje posmrtnine.

Napravimo pa še eno primerjavo. Nanovo vstopivši član — 30 letnik — plača pri sprejemu 44 Din, živi in plačuje 30 let letnino in upravnino letno a 6 Din, to je 180 Din, ter vsako leto povprečno po 15 smrtnih slučajev, kar znaša 2250 Din. Vse plačilo v 30 letih 2474 Din. Ta znesek ni niti polovica one vsote, katero prejmejo dediči po umrlemu članu že danes. Vprašam Vas: **Katera zavarovalnica nudi svojim zavarovancem tako visoke zavarovalnine s tako nizkimi vplačili? Jaz je ne poznam!**

Na velike ugodnosti pa opozarjam starejše priglasence — nad 45-letnike, katere v tekočem letu izjemoma sprejemamo. Tovariš 70-letnik plača 325 Din sprejemnih pristojbin, živi še 10 let (želim mu pa še 10 × 10 let!). V ti dobi plača članskih pristojbin 810 Din. Skupno plačilo za vso dobo s sprejemnimi pristojbinami znaša 1135 Din. Če umre ta član danes, dobe njegovi dediči (žena otroci itd.) 5565 Din. Ali je potrebno, da veliko razliko med vplačilom in prejemom še posebej navedem in podčrtam? Izračunajte si io sami!

Sprejem nad 45-letnikov.

Izredni občni zbor »Učit. samopomoči« je v Krškem dne 9. julija 1924 sklenil, da se nad 45 let stare priglasence sprejema izjemoma eno leto v društvo »U. S.« Do zdaj je bilo 231 sprejetih za člane in je še 23 priglasenih. V juniju in juliju 1925 sprejema »U. S.« še te priglasence; z avgustom je sprejemanje nad 45-letnikov v »U. S.« zaključeno. Kdor se še ni prijavil, naj stori to takoj! Današnja posmrtnina — zagotovljena z nizkim vplačilom — je že taka, da je vsako nadaljnje čakanje neodpustljiv greh. To je pa tudi zadnja prilika, da postanejo člani »U. S.«

Smrtni slučaj.

Od 1. januarja do 20. maja 1925 je bilo pet smrtnih slučajev, in sicer: 95. smrtni slučaj Kristina Barthold — Pilštanj; 96. Karl Gaischeg — Maribor; 97. Ivan Thuma — Prevalje; 98. Marija Feigel — Slov. Bistrica in 99. Jurij Erker — Stara cerkev. Članski prispevek za 95. do 98. smrtni slučaj ste plačali člani s položnicami, katere je društvena

uprava razposlala v prvih dneh maja t. l. Kdor še ni nakazal tega zneska, naj stori to takoj. Za zadnji (99.) smrtni slučaj so bile položnice razposlane v teh dneh. Ta smrtni slučaj se računa po 2 Din. K temu znesku bo prišteta razlika med staro in novo upravnino, ki znaša 3 Din in to vsem članom, zamudnikom pa še zaostanek v plačilu.

»Učiteljska samopomoč« je nepolitično društvo. — Namen.

»Učit. samopomoč« je nestransko stanovsko-gospodarska organizacija, zato povsem nepolitičnega značaja. Po smrti društvenikov daje zakonitim dedičem podporo — posmrtnino — da se obvarujejo pred najbližjo stisko in bedo. V boleznih in ob smrti članovi narastejo veliki izdatki za zdravila, zdravnika, pogrebne v hrani, pokop itd. Kje vzeti denar, da se plačajo visoki računi? Uprava »Učit. samopomoči« nakaže posmrtnino isti dan, ko prejme pisмено ali ustno obvestilo o članovi smrti. Obvestilo je priložiti sprejemni list umrlega člana in mrtvaški list (brez koleka!).

Napredek »Učiteljske Samopomoči«.

Naše učiteljstvo se zaveda velike koristi, katero »Učit. samopomoč« nudi svojim članom. To nam najbolje kažejo številke. Od 1. junija 1924 do 20. maja 1925 — v enem letu — je naraslo članstvo od 573 do 1113, umrlo 11, celoten prirastek 551. Poleg tega je nad 100 priglasenih, ki bodo prej ali slej postali člani. Nizki članski prispevki, visoke posmrtnine, čut pravega tovarištva, da pomagamo bednim v sili, to so tisti činitelji, ki vodijo učiteljstvo v društvo »Učit. samopomoč«.

Vabilo za priglasenja.

Slovenija ima na osnovnih in meščanskih šolah približno 4500 oseb, na trgovskih, obrtnih in srednjih šolah gotovo čez 1000. Če temu številu prištejemo še soproge poročenih tovarišev, dobimo okroglo število 8000. Ali ne bi bila lepa posmrtnina, ko bi vsi ti stopili v naš krog? Posmrtnina bi bila že lepo premoženje!

Število našega članstva bi se pa dvignilo lahko še višje. Društvo »Učit. samopomoč« ne sprejema članov samo iz Slovenije, ampak iz vse kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev. Žal, da se tovariši in tovarišice iz ostalih pokrajin naše lepe Jugoslavije tako malo priglašajo za sprejem! »Učit. samopomoč« bi lahko štela na desettisoče članov. Učitelj je bil vedno idealist, zakaj ne bi postal na idealni podlagi enkrat — realist! Treba je le nekaj resne volje in treznega prevdanka, za tem pride vse drugo.

Tovarišice, tovariši! Oglasite se kmalu! Vsa pojasnila daje tov. Ivan Kocijančič, učitelj v Ljubljani, Gospodarska cesta 13, vrata 10.

jamčiti šolstvu nemoten razvoj in zadržati obravnavanje naših personalnih zadev po metodah, prevzetih iz drugih gran državne uprave, ki jih smatramo za šolstvo kot kvarne.

4. Zavedamo se danes živo dveh dejstev:

Prvič, da je vse naše prejšnje delo, da so vse nesporne naše zasluge namah pozabljene, ako pridemo samo enkrat v nasprotje s činitelji, ki odločujejo danes

Pokrajinska skupščina UJU — Poverjeništvo Ljubljana — v Šoštanju 4. in 5. julija.

Da bo pripravljalni odbor kos svojih nalogi, prosimo cenjene tovariše(ice), da prijavijo kakor hitro mogoče svojo udeležbo, najpozneje pa do 25. t. m., ker je drugače razvrstitev stanovanj in prehrane nemogoča. Po tem roku došle prijave se ne bodo več upoštevale! Vsak udeleženec brez izjeme naj prijavi točno: 1. ali je delegat ali ne in katere dni bo v Šoštanju (4. in 5. oziroma 4. ali 5. julija), 2. za katere dni želi prenočišča, 3. katere dni želi obed in večerjo in 4. eventualne druge želje. Ker v Šoštanju samem najbrž ne bomo mogli dobiti dovolj prenočišč, jih bomo morali nakazati nekaterim udeležencem v Velenju, kamor bodo odšli z vlakom zvečer ob 10. uri, povratek drugi dan ob 1/2 10. uri dopol-

Splošne vesti.

— Nevzdržen birokratizem. V zadnjem času je pričel nevzdržen birokratizem v šolski upravi. Učiteljstvo in upravitelji se upravičeno pritožujejo. Kaos, ki že ni ničemer več podoben. Podrejene oblasti niso obveščene o ukrepih nadrejenih. Dobiš odlok ali dekret od nadrejenih oblasti, pa ji moraš poročati nazaj, da je ta in ta imenovan ali je dobil povišico, da šele na podlagi tvojega poročila vpišejo podatke v osebno popisnico, čeprav so ti one poslane akt. Enaka poročila se zahteva v dvojniki. Za evidenco, ki je dobra v osebnih popisnicah se napravljajo še kartoteko, da bo novo delo in potreba novega uradništva. Upokojenci in vdove morajo vključ temu, da imajo oblasti že onih avtentične podatke, prepisovati dekrete po štirikrat ali petkrat in sedaj se zahteva še enakega prepisovanja od aktivnega učiteljstva. Učiteljstvo je nad reakcionarno birokratskim duhom, ki je zavladal, zelo ozlovoljeno.

— S pravo barvo je prišla »Slomškova zveza« Sedaj na dan, ko poziva v nedeljskem »Slovcu« naj se v vseh zadevah obračajo njeni člani na tajništvo klerikalne politične SLS stranke, kamor je prenesla »Slomškova zveza« svojo pisarno. Sedaj so ti Cankarjevi hlapci le javno pokazali, kaj so in da to ni nobena stanovska organizacija, ampak politična organizacija, ki se bori skupno s klerikalno stranko za širjenje plemenskega separatizma, protivnega narodnemu in državnemu edinstvu in za širjenje verske nestrpnosti med učiteljstvom. Slomškariji gotovo ne bodo hvaležni »Slovenčevemu« dopisniku za to javno odkritje.

NABIRALCE ZVONČKARJEV

prosimo, da nam v svrhu obračuna vrnejo nerazprodane številke letošnjega letnika.

Obenem prosimo več živahnosti v plačevanju naročnine.

Upravnik.

— Opustitev zasebne ljudske šole. Salezijanski zavod na Rakovniku opusti s koncem tekočega šolskega leta dose-danjo zasebno deško ljudsko šolo za zamenjano deco, in sicer radi nezadostne materialne podpore.

— Poročil se je 26. t. m. tov. Anton Miklavič, učitelj v Borovnici z gđ. Fini Drašlerjevo istotam. Bilo srečno!

— K poročilu glede pevske priprave za zborovanje mariborskega okrajnega učiteljskega društva v Framu dne 6. junija 1924 še odstavek: »Skupne pevske vaje se vrše ta dan od 9.—10. ure predpoldne v osnovni šoli v Framu.«

— Sedemdesetletnico ustanovitve osnovne šole proslave dne 15. junija t. l. v Preserju pri Ljubljani. K tej slavnosti je vabljeno vse še živeče učiteljstvo in katehetje, ki so delovali na tej šoli pa tudi bivši učenci, ki so tu črpali prve nauke. Več o vzporedi bomo poročali pravočasno.

— Peto številko »Zborov« smo namenili kot koncesijo šibkim zborom, ki so se morda ustrašili težkoč dosežaj objavljenih Ravnikovih skladb. Obe Ocvir-

preko naših strokovnih predstojnikov o naši usodi;

drugič, da nosimo največji del krivde na sedanjem našem žalostnem pravnem položaju sami, ker je ni politične sile, ki bi lahko prezirala in omalovaževala naše upravičene stanovske postulate, ako bi učiteljstvo strnjeno kot en mož stalo za njimi in bi v praksi vedno izvajalo to, kar v organizaciji proglašajo kot svojo načelno zahtevo.

dne, torej zelo ugodno! Kdor se javi prostovoljno za Velenje, naj to označi v prijavi. Najbrž bodo navezani nekateri tudi na skupna ležišča in pozivamo posebno mlajše tovariše, da se priglasijo za prehrano, tudi odpadajoči znesek pripravljalnemu odboru, ki bo potem obračunal z gostilničarji. Vse prijave je poslati na »Upraviteljsko osnovne šole v Šoštanju«. Druge podrobnosti slede v prihodnjih številkah »Učit. Tovariša« do skupščine in prosimo da se vsi točno držite objavljenih navodil, ker drugače pripravljalni odbor ne prevzame nobene odgovornosti!

kovi pesmici ste lahko in jih bodo zbori gotovo radi prepevali.

— Šesta številka »Zborov« prinese daljšo skladbo, Emila Adamiča narodno balado za mešani zbor »Vragova nevesta«, sedma številka pa dve narodno nabožni pesmici istega skladatelja za moški zbor »Božično« in »Jezus je majhen« ter St. Premrlav mešani zbor »Večera«.

— Število naročnikov na »Zbore« se od dne do dne veča; list je razširjen po vsej državi, od Koroške pa do južne Srbije in Črne gore. Žal pa so malo zanimanja za »Zbore« doslej pokazali pevske zbori neodrešenih bratov v zasedenem ozemlju. Čim več naročnikov bo imel list, tem lažje bo nudil več in dobrih skladb.

— O priliki svoje preselejitve z Razbora je g. Blaž Jurko, šolski upravitelj v pok. poklonil tukajšnji šoli klavir. Za ta velikodušen dar mu šolsko upraviteljsvo in krajni šolski svet v Razboru izreka tem potom najiskrenejšo zahvalo.

— Na razna vprašanja glede naku-pnotnega materiala v »Zborh« izšli skladb (vsako pomnoževanje je prepo-vedano) pripominjamo, da prodajamo partiture po lastni ceni, brez dobička, samo da omogočimo društvom nakup novih skladb za vse zборе. Partitura skladbe na dveh straneh stane le 1 dinar, na štirih straneh 2 dinarja, na šestih straneh (»Vragova nevesta«) 3 dinarje. Podpirajte »Zbore«, pridobite jim novih naročnikov! — Uredništvo in upraviteljsvo »Zborov«: Pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« v Ljubljani, »Narodni dom«, I. nadstr., desno.

— II. književna tombola Jugoslovenske Maticе. Sklepom svoje II. književne tombole je Jugoslovenska Matica poklonila 228 osnovnim šolam v Sloveniji, ki so prodale največ tombolskih kart in ki pri tomboli niso zadele nikakega dobitka, skupno 2159 mladinskih knjig v vrednosti 17.146 Din. Dobitki so se že razposlali. Slovenskemu učiteljstvu, ki je s požrtvovalnim sodelovanjem pri razprodaji tombolskih tablic ponovno dokumentiralo svojo naklonjenost napram Jugoslovenski Matici, izreka svojo toplo zahvalo Pokrajinski odbor Jugoslovenske Maticе v Ljubljani.

— Vsi tovariši(ice) logaškega sreza, ki so prišli iz Julijske Benečije in vložili prošnje za sprejem v naše državljanstvo ter iste še niso rešene, naj javijo to takoj podpisane. Če mogoče naj navedejo tudi številke, pod katerimi so bile prošnje odpremljene. — Štravs, Dol. Logatec.

— K poročilu zborovanja z dne 3. maja 1925 litijskega okrajnega učiteljskega društva »Prosvetni odsek«. V prosvetni odsek so bili izvoljeni: gospa tov. Čuček-Kleinmayerjeva Julija, gđ. tov. Nadalič Slava in Prestor Julija ter tov. G. Golob Franjo in Gorišek Drago.

— Šolsko vodstvo Turnišče, Prekmurje. Šolska mladina rk. 6. razreda osnovne šole v Turnišču je nabrala za neodrešene brate 300 Din, za spomenik hvaležnosti Franciji pa 55.95 Din.

Delo učiteljstva za Jugoslovensko Matico.

Izkaz zbirke pirhov 1925 mladine v svobodni domovini svojim neodrešenim bratom in sestricam. V nastopnem objavljamo II. izkaz zbirke pirhov, vplačanih Jugoslovenski Matici v dobi od 6. do 23. maja t. l. Vsa ona p. n. šolska vodstva, ki do danes še niso sklenila in odposlala svojih zbirk, Jugoslovenska Matica prosi, da to čimprej storo.

Šolski okraj Celje: Kalobje Din 5.—, Šolski okraj Črnomelj: Griblje Din 35.—, Sinji vrh Din 65.—, Stari trg Din 150.—, Rečica Din 300.—, Solčava Din 60.—.

Šolski okraj Kamnik: Dob pri Domžalah Din 110.—, Domžale Din 108.75, Mekinje Din 112.—, Peče Din 25.—, Sela Din 30.—, Skaručna Din 100.—, Vranja peč Din 8.40.

Šolski okraj Kočevje: Draga pri Loškem potoku Din 60.—, Sv. Gregor Din 65.50, Osilnica Din 71.—, Stari kot Din 23.25, Stari log Din 50.—, Struge Din 50.—.

Šolski okraj Konjice: Sv. Jernej Din 50.—, Sv. Jošt na Kozljaku Din 15.—, Resnik Din 15.—.

Šolski okraj Kranj: Goriče Din 80.—, Javorje Din 71.—, Predvor Din 72.—.

Šolski okraj Krško: Svibno Din 75.—, Zameško Din 50.—.

Šolski okraj Sv. Lenart v Slov. Goricah: Sv. Ana Din 20.—.

Šolski okraj Litija: Litija meš. osn. šola Din 168.—, St. Jakob ob Savi Din 50.—.

Šolski okraj Ljubljana-okolica: Notranje Gorice Din 50.—, Preska Din 120.—, Vič Din 300.—.

Šolski okraj Ljutomer: Vučja vas Din 100.—, Šolski okraj Logatec: Sv. Duh Din 40.—, Igavas Din 100.—, Rakek Din 117.—.

Šolski okraj Novomesto: Dobrič Din 25.—, Valta vas Din 72.50.

Šolski okraj Ptuj: Sv. Barbara v Halozah Din 86.75, Sv. Bolek v Slov. Gor. Din 54.—, Polensak Din 20.—, Vurberg Din 76.—.

Šolski okraj Radovljica: Bled Din 462.—, Kropa Din 35.—, Leše Din 90.—.

Šolski okraj Rogatec: Sv. Florijan Din 12.—, Kostivnica Din 46.—, Sv. Križ tik Slatine Din 70.75.

Šolski okraj Slovenska Bistrica: Slov. Bistrica Din 160.— (deš. osn. šola), dekl. osn. šola Din 728.—.

Šolski okraj Slovenjgradec: St. Janž pri Sp. Dravogradu Din 47.50, Smiklavž pri Slovenjgradcu Din 15.—.

Šolski okraj Prevalje: Črna Din 100.—, Prevalje Din 148.35.

Šolski okraj Prekmurje: Brezovci Din 287.50, Melinci Din 90.—, Murska Sobota meš. šola Din 34.50, Odranci Din 54.50, Svetovci Din 132.—.

Dodatek: Novi kot Din 30.—, St. Vič nad Cerknico Din 23.—, Izakovič Din 55.—, Dobrava pri Kropi Din 50.—, Gor. Jezero Din 15.—, Sv. Lovrenc pri Vel. Loki Din 63.25, Nazarje pri Mozirju Din 30.—, Strnišče pri Ptuj Din 88.50, Turnišče Din 300.—, Velenje Din 413.50, Želimlje Din 65.50.

Sklepi in resolucije učiteljstva pri okrajnih društvih.

— skl. Resolucije, sestavljene v smislu društvenega sklepa na odborovi seji učiteljskega društva za Mežiško dolino dne 7. maja 1925.

Ko sprejemamo vest o premestitvi tov. Lešnika, prihajamo soglasno do sledečih sklepov in zaključkov:

1. Stojimo pred slučajem težkega discipliniranja člana naše organizacije brez predhodne službene preiskave in z očitno političnim obiležjem.

2. Klanjamo se pred avtoriteti zakona in povdarjamo smo vselej legitimnost svojih zahtev; baš zato tudi strogost ločimo, kakor vsak človek s pravnim čutom, med premestitvami po službeni potrebi in med premestitvami disciplinarne značaja in ne bomo dopuščali, da bi se skušala ta razlika kakorkoli zabrisati.

3. Spoznavamo bolj kot kdaj poprej, da nam je nujno potrebna vseskozi strokovna šolska uprava, ako hočemo za-

Projekt zakona o osnovnim školama.

Kraljevina Srba, Hrvata i Slovenaca

Ministarstvo Prosvete

ONBr. 26669.

16. Maja 1925. godine.

PREDSEDNIŠTVU NARODNE SKUPŠTINE.

Na osnovu čl. 133. Ustava i ovlaštenja datog mi Ukazom Nj. V. Kralja od 16. maja o. g. ONBr. 26669. koji prilažem pod :/1. u overenom prepisu, čast mi je u prilogu od :/2. dostaviti Predsedništvu Projekt Zakona o osnovnim školama u 350 štampanih primeraka s molbom, da ga Predsedništvo iznese na rešavanje pred Narodnu Skupštinu.

Pošto je ovde slučaj izjednačenja zakonodavstva, čast mi je moliti da se predlog ovog Zakona reši po kraćem postupku predviđenom u čl. 133. Ustava.

Obrazloženje za ovaj zakonski predlog daću usmeno prilikom njegovog pretresa u Zakonodavnom Odboru.

Ministar Prosvete,

Sv. Pribečević, s. r.

MI

ALEKSANDAR I.

PO MILOSTI BOŽJOJ I VOLJI NARODNOJ KRALJ, SRBA, HRVATA I SLOVENACA.

Na predlog Našeg Ministra Prosvete i po saslušanju Našeg Ministar. Saveta, a na osnovu čl. 133. Ustava, rešili smo i rešavamo:

Ovlašćuje se Naš Ministar Prosvete da može Narodnoj Skupštini, sazvanoj u redovan saziv 7. marta ove godine, podneti na rešavanje Projekt Zakona o osnovnim školama.

Naš ministar Prosvete neka izvrši ovaj ukaz.

16. maja 1925. godine ALEKSANDAR s. r.

Beograd.

Ministar Prosvete,

Sv. Pribečević, s. r.

Projekt zakona o osnovnim školama.

I. Opšte odredbe.

Član 1. Narodnoj osnovnoj školi zadatak je da vaspitanjem omladine u duhu nacionalnog i državnog jedinstva i verske trpeljivosti, širi Prosvetu i daje opštu osnovu za moralan i praktičan život i dalje usavršavanje.

Član 2. Osnovna nastava je državna, besplatna, opšta i obavezna u celoj Kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca, a u granicama, predviđenim ovim Zakonom.

Član 3. Država se stara o otvaranju škola po odredbama ovog Zakona.

Član 4. Država sprema, postavlja i plaća sve nastavnike osnovnih škola.

Član 5. Svaki roditelj ili staralac obavezan je da svojem detetu da osnovno vaspitanje, sem slučajeva koje je ovaj Zakon predviđeo.

Član 6. Svaki roditelj ili staralac ima prava upisati svoje dete u jednu od osnovnih škola, prema odredbama ovog Zakona.

Član 7. Učenici ne plaćaju ni upisninu, ni školarinu, niti kakve druge takse za nastavu, ma školu pohodili i van svoga mesta.

II. Osnovne škole i trajanje nastave u njima.

Član 8. Osnovnoj školi pripadaju i drugi zavodi, kao zabavišta i pripremni razredi, i ustanove koje olakšavaju socijalne i ekonomske pogodbe za napredak škole, ili služe narodnom prosvetivanju uopšte, kao i škole, za abnormalnu i nerazvijenu decu.

Član 9. Zabavište pohode muška i ženska deca od navršene četvrtde do navršene šeste godine. Pohodjenje zabavišta nije obavezno.

U zabavištu se ne sme izvoditi nikakva nastava propisana za redovne razrede osnovne škole.

Član 10. Državna se zabavišta mogu otvoriti u onim mestima, gde se upiše najmanje tridesetoro dece.

Član 11. Škole za nenormalnu i nerazvijenu decu pohode ona deca, za koju se lekarski dokaže da su nesposobna da prate nastavu u osnovnoj školi (slepa, gluva, nema, umno nerazvijena i t. d.).

Obaveznost nastave za ovu decu kreće se u granicama mogućnosti.

Organizovanje ovih škola, kao i uređenje i trajanje nastave u njima, uređiće se posebnim pravilima, koja propiše Ministar Prosvete po saslušanju Glavnog Prosvetnog Saveta.

Član 12. Škole za nenormalnu i nerazvijenu decu otvara Ministar Prosvete o državnim trošku u pojedinim oblastima ili naročitim klimatskim mestima, koja označi Ministarstvo Narodnog Zdravlja.

Ove su škole internatski uređene.

Član 13. U cilju prosvetavanja seoske žene, domaćice i privrednice, prema zahtevima savremene privredne kulture, Ministarstvo Prosvete otvara stalne škole i povremene kurseve za seoske domaćice. Organizovanje ovih škola i kurseva uređiće se posebnim pravilima, koja će propisati Ministar Prosvete.

Član 14. Tečajeve za odrasle nepismene (analfabete) pohodiće sva odrasla lica ispod 20 godina, koja ma iz kojih razloga nisu u svoje vreme svršila osnovnu školu i nisu pismena, a mogu ih pohoditi i stariji od 20 godina.

Ove tečajeve otvara Ministar Prosvete u pojedinim mestima u školskim zgradama, ili u kasarnama, po sporazumu s Ministrom Vojnim. Koliko će trajati učenje u njima, propiše Ministar Prosvete.

Član 15. Osnovnu školu pohode obavezno sva sposobna muška i ženska deca između 6. i 14. godine.

Član 16. Učenje u osnovnoj školi traje:

1. U varošima i varošicama 8 godina, za svu onu decu koja po svršetku IV. razreda ne nastave svoje školovanje u građanskoj, srednjoj ili stručnoj školi.

2. Isto toliko traje školovanje u onim mestima, gde se za to izjasni školski odbor, a gde ustajno postoje uslovi u zgradama, nastavnicima i ostalim potrebama.

3. U mestima, gde još nema uslova za izvođenje osmogodišnjeg osnovnog školovanja, nastava traje 6 godina.

4. U mestima, gde ne postoje potrebni uslovi ni za šestogodišnje redovno školovanje, nastava će se izvoditi u V. i VI. razredu samo u vremenu od 1. novembra do 31. marta.

Član 17. U prva četiri razreda osnovnih škola nastava je svuda jednolika.

Ona je podešena tako, da učenicima daje potrebnu prethodnu spremu za starije razrede osnovne škole ili za stupanje u niže stručne, građanske i srednje škole. Ko pređe u koju od ovih škola, mora je svršiti; u protivnom, ima se vratiti u osnovnu školu da je dovrši.

Član 18. U starijim razredima nastava se mora podešavati prema mesnim prilikama i potrebama života. Ona će u seoskim školama razvijati smisao i ljubav za poljoprivredu, a po varošima za trgovinu i zanate.

Član 19. U onim školama gde govorni jezik mesnoga stanovništva nije istovetan sa službenim jezikom Kraljevine, mogu se uz osnovnu školu otvoriti i pripremni razredi.

Član 20. Kad u jednom mestu nema dovoljno dece ili nastavnika za starije razrede, Oblasna Prosvetna Vlast može, po predlogu sreskog školskog nadzornika, sastaviti decu iz više susednih škola.

III. Obrazovanje školskih opština, podizanje školskih zgrada i izdržavanje osnovnih škola.

Član 21. Radi lakše i potpunije primene odredaba ovoga Zakona, naselja se grupišu u Školske Opštine.

Svako naselje mora biti u sastavu jedne ma koje školske opštine.

Jedna školska opština može obuhvatiti jedno ili više naseljenih mesta (sela i zaselaka).

Član 22. Svako mesto koje ima jednu ili više škola, kao i više sela iste Političke Opštine, koja imaju jednu školu, čine jednu školsku opštinu. Svaka školska opština ima svoj školski Odbor.

Član 23. Država je dužna otvoriti školu u svakom mestu, gde ima najmanje tridesetoro za školu dorašle dece.

Gde je manji broj dece, ili u krajevima gde je naselje rastrkano, radiće po mogućstvu putnički učitelji, i otvoriće se ambulantne škole ili školske stanice, po pravilima, koja propiše Ministar Prosvete.

Član 24. Seoska škola zove se po selu u kome se nalazi, a gradske se razlikuju po svojim zasebnim imenima.

Član 25. Politička opština mora dati potrebno zemljište za školu, školsko dvorište i u njemu studenac sa vodom za piće, i igralište, a u selima još i zemljište za školski vrt, i podići propisnu školsku zgradu sa svima potrebnim odeljenjima i učiteljskim stanovima; sem toga dužna je opština osigurati potreban ogrev i osvetljenje školskih lokala i nastavnčkih stanova, kad ih nastavnici dobivaju u naturi.

Isto tako uza svaku školu treba podići dvoranu za svečanosti, koja će služiti i za sobnu gimnastiku, a uz to i potrebne kancelarije.

Sem toga Opština je dužna:

1. Starati se o otvaranju novih škola, odeljenja i tečajeva za odrasle nepismene;

2. starati se o osnivanju i urednom izdržavanju internata za siročad bez roditelja, i za decu koja zbog daljine, ili rđava puta, ili drugih prepreka moraju ceo dan provesti u školi;

3. starati se da svi putevi koji vode školi, budu ispravni.

Član 26. Političke su Opštine dužne do početka školske godine nabaviti knjige i sav potreban pribor za pisanje i crtanje za sve učenike svoga školskog područja, po trebovanju koje će sastaviti školski upravitelj u smislu propisa školskih vlasti.

Opštine imaju prava naplate za knjige i pribor samo od imućnih roditelja školske dece. Kao imućni smatraju se oni, koji po određenom poreskom cenzusu ne važe kao oskudni i siromašni.

Član 27. Ministar Prosvete propisuje pravila o građenju školskih zgrada i stanova, o nameštaju, učilima, knjižnicama, fondovima, uređenju školskog vrta, dvorišta i t. d.

Član 28. Svaka škola mora imati onoliko propisnih stanova za nastavnike, koliko u školi ima posebnih odeljenja. Stanovi moraju biti u neposrednoj blizini škole.

Sadanje škole koje nemaju potrebne stanove, moraju se saobraziti ovoj odredbi u roku od pet godina, računajući od dana, kad ovaj Zakon stupi na snagu.

Samo u većim gradovima, gde se za nastavnike može naći udoban stan, ne moraju se stanoviti zidati ni posle ovog roka.

Gde nema stanova, učitelj će dobivati od političke opštine stanarinu, koju će odrediti oblasna Prosvetna Vlast prema mesnim prilikama.

Član 29. Gde opština nema potrebnog zemljišta, ili ga ima, ili je za školsku potrebu nepo- desno, dužna ga je nabaviti razmenom ili ot- kupom.

Član 30. Po odobrenju nadležnih vlasti opština može sve zgrade za školsku potrebu podizati u svojoj režiji, služeći se i radnom snagom i materijalom kojim raspolaze.

No plan mora prethodno odobriti Oblasna Prosvetna Vlast.

Član 31. Školsko dvorište ne sme se upotrebiti ni na šta drugo sem za dečje odmorište i igralište, a školsko zemljište mora prvenstveno služiti za praktičnu nastavu iz prirodnih nauka ili poljske privrede. Prihod od njega pripada nastavnicima, po pravilima koja propiše Ministar Prosvete.

Član 32. Ministar Prosvete može odobriti da pojedine opštine, srezovi ili oblasti, o svom trošku podižu nove školske zgrade za potrebe narodne, kao: škole za narodno gazdinstvo, za domaćice, ženske stručne škole i t. d.

Član 33. Onim opštinama koje nemaju propisnih školskih zgrada, a nemaju ni materijalne mogućnosti da ih same podignu, pritiču u pomoć oblast preko Oblasnog Školskog Odbora, i Država preko Ministarstva Prosvete.

Ministarstvo Prosvete će u svome godišnjem budžetu svake godine predvideti dovoljno kredita za pokriće školskih potreba siromašnim opštinama, u koliko ove ne mogu svojim sredstvima da podmiru minimalne potrebe svoje škole.

IV. Nastava.

Član 34. U osnovnoj školi se uči:

1. nauka o veri s moralnim poukama;
2. srpsko-hrvatsko-slovenački jezik;
3. narodna istorija, s najvažnijim događajima iz opšte istorije;
4. zemljopis naše države, s kratkim poznavanjem i drugih zemalja;

5. račun, s geometrijskim oblicima;

6. poznavanje čoveka, s poukom o čuvanju zdravlja;

7. poznavanje prirode, sa osnovima poljske privrede i šumarstva;

8. građanske pouke;

9. crtanje i lepo pisanje;

10. privredni radovi, prema mesnim prilikama;

11. pevanje, a po mogućstvu i sviranje;

12. gimnastika i dečje igre;

13. predmeti koje traži čl. 12. za naročite škole.

Šta će se u kojem razredu učiti, i u kome obimu, odrediće Ministar Prosvete naročitim nastavnim planom i programima, a po saslušanju Glavnoga Prosvetnoga Saveta, pazeći pri tom da ukupni broj nedeljnih časova ne bude veći od 22 u I. i II., 24 u III. i IV. razredu i 25 u ostalim razredima.

Član 35. Nastava je u svima osnovnim školama na državnom jeziku.

U onim krajevima, gde su stanovnici, naši građani, druge rase i jezika u znatnom broju, pored nastave na službenom jeziku u istoj državnoj školi, na molbu njihovu Ministar Prosvete dozvolice osnovnu nastavu za prve četiri godine na njihovom maternjem jeziku, sem nastave iz grupe nacionalnih predmeta, koja će se vršiti na državnom jeziku (državni jezik, zemljopis i istorija).

Član 36. Sve nastavne predmete u osnovnoj školi predaju državni nastavnici — učitelji i učiteljice. No verska nastava daje se po želji roditelja, odnosno staralaca, podvojeno po veroispovestima, a u saglasnosti s njihovim verskim načelima. Nastavu će izvoditi sveštenik koga odredi Ministar Prosvete, ako dotični dobije ovlašćenje od svoje duhovne vlasti. Gde nema sveštenika, ili se ne bi toga primilo, Ministar Prosvete će nastavu poveriti drugom za to sposobnom licu.

Član 37. Ministar Prosvete stara se o izradi i štampanju državnih školskih udžbenika i propisuje pravila o tom, po saslušanju Glavnoga Prosvetnoga Saveta.

Član 38. U školama se mogu upotrebljavati samo oni udžbenici, državnoga ili privatnoga izdanja, koje je odobrio Ministar Prosvete po predlogu i preporuci Glavnoga Prosvetnoga Saveta.

Član 39. Školska godina redovno traje od 1. septembra do 28. juna.

U toku školske godine radi se u školi svakoga dana sem jednoga celoga ili dva pola dana u sedmici, državnih praznika, dana seoske zaveštine, i velikih narodnih i crkvenih praznika, koje odredi Ministar Prosvete.

No, s pogledom na praktične potrebe, Oblasna Prosvetna Vlast može, naročito u višim razredima, i van ovoga vremena odobriti prekid nastave do petnaest dana, radi poljskih radova.

Blizje odredbe propisuje Ministar Prosvete.

Član 40. U školi se redovno radi i pre i posle podne. No s pogledom na broj učenika i nastavnika, kao i na mesne potrebe, Oblasna Prosvetna Vlast može, na predlog sreskog školskog nadzornika odobriti ili narediti da se u pojedinim školama ili odeljenjima radi samo pola dana i po skraćenom programu, o čemu će izvestiti Ministarstvo Prosvete.

Član 41. Za sve je učenike obavezno redovno pohađanje časova, a tako isto i učenčki izleti, koji se priređuju u naučnom i vaspitnom smeru, i sve školske i državne svečanosti vaspitnoga značaja.

V. Učenici.

Član 42. Upis učenika vrši školski upravitelj svake godine od 1. do 15. juna prema spisku sve za školu dorašle dece, koji pod svojom odgovornošću sastavlja politička opština.

Najpre se upisuju najstariji, pa postupno sve mlađa deca.

Utvrđeni spisak upisane dece, uz spisak dece koja su ostala neupisana, školski odbor potvrđuje i šalje sreskom nadzorniku na pregled i odobrenje.

Uz spiskove se šalju nadzorniku i sve molbe i žalbe, ako bi ih bilo.

Član 43. U prvi razred upisuju se sva sposobna muška i ženska deca, koja su navršila šest godina.

Mlađa se deca ne mogu upisati u osnovnu školu.

Isto tako ne mogu se upisati u prvi razred ni muška ni ženska deca, koja su napunila dvanaest godina.

O izuzetnim slučajevima rešava sreski školski nadzornik.

Svu decu stariju od 12 godina, koja nisu upisana u osnovnu školu, školski odbor upisuje u zaseban spisak i raspoređuje u druge kraće tečajeve za odrasle.

Član 44. Odmah po upisu, a najdalje do polovine meseca avgusta, nadležni školski lekar pregledaće sve stare i nove upisane učenike i učenice, i podneće školskom odboru izveštaj o stanju njihova zdravlja.

Po lekarskom pregledu moraju se, privremeno ili stalno, osloboditi školske obaveze sva ona deca:

a) koja boluju od kakve zarazne i za druge učenike opasne bolesti;

b) koja zbog telesne nesposobnosti apsolutno ne mogu dolaziti u školu niti pratiti nastavu sa uspehom (sakata, raslabljena, nema gluva, slepa i t. d.)

c) koja su umobolna ili umno nedovoljno razvijena.

O ovoj deci školski odbor i dalje vodi računa po čl. 12. ovoga Zakona.

Član 45. Kad se izvrši nov upis dece u prvi razred, spisak upisane dece školski odbor dostaviće političkoj opštini, koja će pozvati roditelje ili staroce da dovedu decu u školu, kad se objavi početak rada.

Član 46. Sva upisana deca moraju uredno dolaziti u školu.

Za izostajanje su odgovorni njihovi roditelji ili staroci.

Opravdano je izostajanje samo: kad je učenik bolestan, kad mu umre ko u porodici, kad mu kakva elementarna nepogoda: poplava, oluja, vejavica s mrazom i dr. spreči dolazak u školu.

Pola dana računa se kao jedan izostanak.

Član 47. Školski odbor, po prethodnom pismenom saslušanju, kazni roditelja ili staroca, ako se ne opravda za učeničko izostajanje, i to:

a) za prvih pet izostanaka pismenom opomenom, koja mu se saopštava preko opštinskog suda;

b) za drugih i trećih pet izostanaka novčanom kaznom, računajući mu svaki izostanak po pet dinara;

c) za četvrtih pet izostanaka novčanom kaznom, računajući mu svaki izostanak po deset dinara;

d) za dalje izostanke izriče kazne, novčane ili zatvora, nadležna upravna ili sudska vlast.

Ovakvo će se postupati i sa onim roditeljima i starocima, koji po upisu ne dovedu dete u školu.

Ove novčane kazne izriču se uvek u korist dotične školske kase.

Član 48. Učenčki ispit iz nastavnčkih predmeta ocenjuje se dvaput godišnje, u prvoj polovini meseca januara i u prvoj polovini meseca juna, i beleži se ocenama: odličan (5), vrlo dobar (4), dobar (3), dovoljan (2), i nedovoljan (1), a vladanje ocenama: primerno (5), vrlo dobro (4), dobro (3), prilično (2) i loše (1).

Ocene se upisuju u školsku upisnicu.

Član 49. Krajem školske godine drži se u svakoj osnovnoj školi završna godišnja školska svečanost, na kojoj će se prikazati rezultat godišnjeg školskog rada.

Blizje odredbe o izvođenju ovih svečanosti propiše Ministar Prosvete.

Prevođenje učenika u stariji razred vrši se po godišnjim ocenama, a po propisu pravilnika, koji će propisati Ministar Prosvete.

Član 50. Prevođenje učenika iz jedne škole u drugu vrši se samo po zahtevu roditelja ili staralaca i po naročitim predvodnicama, koje upravitelj škole pošlje neposredno upravitelju one škole u koju učenik prelazi.

Iz upisnice prve škole učenik se ispisuje onda, kad upravitelj druge škole izvesti da je tamo došao — da je upisan.

Član 51. Oni učenici koji svrše prva četiri razreda, moraju produžiti učenje u starijim razredima.

Ne moraju stupiti u starije razrede samo oni učenici koji produže i završe u kakvoj stručnoj ili građanskoj ili srednjoj školi.

Ali ako tu školu napuste pre svršetka — srednju školu pre četiri godine — moraju se i oni vratiti u dotični razred osnovne škole.

Ako učenik istupi iz srednje ili druge koje više škole pre četiri godine, uprava te škole dužna je o tom izvestiti upravitelja osnovne škole onog mesta gde mu roditelji stanuju.

Školski Odbor i upravitelj škole moraju, pod svojom odgovornošću, po naročitom spisku, voditi računa o svima uenicima, koji stupe u druge škole i paziti da se ne čine zloupotrebe.

Ako bi se utvrdilo, da je krivicom školskog odbora ili upravitelja škole onemogućeno dalje školovanje kome učeniku-ci, kazniće se upravitelj i svi članovi školskog odbora sa po 100 do 200 dinara u korist školskog fonda.

Ovakvo isto kazniće se i roditelj ili staralac, koji ne prijavi dete odboru ili upravitelju škole u roku od petnaest dana po povratku.

Sve novčane kazne izriče Oblasna Prosvetna Vlast, a izvršuje policijska vlast u roku od trideset dana.

Član 52. Valjanim uenicima koji se odlikuju primernim vladanjem i odličnim učenjem, daju se nagrade, a nemarljivi, neuredni, neposlušni, nepristojni i t. d. kažnjavaju se, pošto se prethodno iscrpu sva druga sredstva.

Blizje odredbe o nagrađivanju i o kažnjavanju učenika propisuje Ministar Prosvete.

No izrekom se zabranjuje telesna i svaka druga kazna kojom bi se učenik izlagao podsmehu drugova, ili bi se u njemu ubijala volja i samopouzdanje.

Član 53. U toku školovanja učenik se može ispisati:

a) kad teško oboli od kakve neizlečive ili dugotrajne bolesti;

b) kad zbog poznijeg upisa ili ponavljanja, za školu prestari — muškarac kad navrš šestnaestu, a devojčica petnaestu godinu;

c) kad ni vaspitanje, ni kazne nisu mogle uticati na popravku učeničkog vladanja.

U sva tri slučaja rešava mesni školski odbor po molbi roditelja ili staralaca ili po svojem nahođenju, a odobrava Sreska Prosvetna

Za privremenog učitelja ili učiteljicu osnovne škole može se postaviti ono lice, koje je svršilo državnu Učiteljsku Školu i položilo učiteljski ispit zrelosti.

Za stalnog učitelja ili učiteljicu osnovne škole postavlja se onaj privremeni učitelj ili učiteljica, koji je položio praktičan učiteljski ispit i proveo u službi 3 godine.

Član 60. Pomoćni učitelj i učiteljica, koji su uspešno radili u školi najmanje dve godine, mogu postati privremeni, ako polože u Učiteljskoj Školi učiteljski ispit zrelosti.

Član 61. U nižim razredima mogu se postavljati i učitelji i učiteljice, a u starijim razredima, po mogućnosti, učitelji za muška, a učiteljice za ženska odeljenja.

U zabavištu se redovno postavljaju učiteljice i za mušku i za žensku decu. Odredba prvoga stava izvođače se potpuno, kad se dobije potreban broj učitelja i učiteljica.

Član 62. Za pojedine stručne predmete, a naročito u starijim razredima, mogu se postavljati stručno obrazovana lica, kao honorarni nastavnici.

Njihova sprema i nagrada ne potpadaju pod odredbe ovoga Zakona.

Isto to važi i za nastavnike nauka o veri.

Član 63. Sve učitelje i učiteljice postavlja Ministar Prosvete po odredbama ovoga Zakona.

2. Dužnosti nastavnika.

Član 64. Svaki nastavnik i nastavnica, ma koje vrste, mora pri stupanju u državnu službu položiti zakletvu ove sadržine:

»Ja (ime i prezime), stupajući u nastavničku službu, zaklinjem se Svevogućim Bogom, da ću Kralju (Ime) biti veran, da ću se Ustavu savezne pridrživati, da će se zakonima, zakonitim naredbama vlasti pokoravati, i da ću svoje nastavničke dužnosti revnosno i tačno vršiti. Tako mi Bog pomoga«.

Zakletvu vrši pretpostavljeni školski nadzornik.

Član 65. Svi državni nastavnici dužni su uredno dolaziti u školu, vaspitavati decu po pedagoškim načelima i predavati sve nastavne predmete po propisanim programima i didaktičkim pravilima, u duhu odredaba čl. 1. ovoga Zakona.

Nastavnik mora držati onoliko časova, koliko ih je za dotični razred, odnosno odeljenje propisano.

Član 66. Nastavnici su dužni uredno voditi razredne ili školske upisnice i sve ostale knjige, koje Ministar Prosvete propiše.

Član 67. Nastavnici su dužni obračunati podjednako pažnju na sve učenike, bez razlike, i ocenjivati ih, i po uspehu i po vladanju, pravično i nepristrasno.

Član 68. Nastavnici su dužni u dane, koje odredi Ministar Prosvete, voditi decu na službu Božju.

Član 69. Nastavnici su dužni izveštavati učeničke roditelje ili staroce i upravitelje škole o učenikovom izostajanju od škole, ako roditelji ili staroci ne bi sami opravdali izostanke u roku od pet dana (prema čl. 46. i 51. ovoga Zakona) ili ako ne bi blagovremeno izvestili da dete boluje.

Član 70. Nastavnici su dužni pri primanju razreda ili škole, primiti i sve školske stvari: učila, arhivu, knjižnicu, upisnicu i sve ostalo što dotičnom razredu ili školi pripada, i sve to čuvati u razredu u ispravnom stanju do predaje.

Za sve stvari nastavnik potpisuje inventar, ili izdaje revers, i materijalno je za njih odgovoran.

Član 71. Svi nastavnici dužni su po upraviteljevu rasporedu i naređenju, zamenjivati oboje i odsutne nastavnike.

Zamenjivanje je besplatno, ako nije duže od trideset dana godišnje, s prekidima ili bez prekida, a za višak preko trideset dana, nastavnik ima prava na nagradu po propisima o honorarima koje država plaća.

Član 72. Svi nastavnici moraju se vladati u službi, u društvu i u privatnom životu onako, kako dolikuje obrazovanim ljudima i vaspitačima omladine i naroda.

Član 73. Ako škola ima propisan stan za nastavnika, nastavnik je dužan sedeti u njemu i održavati stan u redu.

Iz školskoga budžeta vršiče se samo opravdane prepravke i veće popravke, i to po sporazumu sa školskim mesnim odborom.

Član 74. Svi su nastavnici dužni sudelovati u radu nastavničkih i roditeljskih veća, koja se sastaju radi pretraganja školskih pitanja.

Član 75. Nastavnici su dužni sudelovati o trošku školskog fonda ili Države, u školskim izletima i svečanostima, koje se priređuju radi vaspitanja dece i naroda.

Član 76. Nastavnici moraju, kad se pozovu, pohoditi o državnom trošku sve naučne i praktične učiteljske tečajevе i predavanja, koja se priređuju radi upoznavanja s naučnim novinama, ili radi postizavanja jednoobraznosti u nastavi.

Član 77. Svi nastavnici treba da pomažu svaki rad van škole, koji se preduzima radi prosvetovanja širih krugova, u duhu ovoga Zakona. U budžet Ministarstva Prosvete unosiće se svake godine potrebne sume za nagradu onim nastavnicima koji rade na narodnom prosvetivanju van škole.

Član 78. Ako je nastavnik za vreme školovanja uživao državnu pomoć, ne može mu se uvažiti ostavka niti dopustiti prelaz u drugu državnu službu, dok kao nastavnik ne odsluži dvaput onoliko vremena, koliko je pomoć primio.

Izuzimaju se samo oni, za koje lekarska komisija utvrdi da su tako oboleli, da bi dalji rad u školi bio opasan bilo po njih, bilo po učenike.

Član 79. Svaki izostanak od dužnosti, nastavnik je dužan blagovremeno i potpuno opravdati, na način koji bude propisan.

Član 80. Ako nastavnik bez prethodnoga nadležnoga odobrenja, ili bez dovoljnoga opravdanja, izostane od dužnosti, kazniće se po propisima ovoga Zakona.

3. Prava nastavnika.

Član 81. Svi nastavnici državnih osnovnih škola imaju položaj i prava državnih činovnika po Zakonu o činovnicima građanskoga reda, u koliko ovim Zakonom nije drukčije naređeno.

Član 82. Kad stalni učitelj, učiteljica ili zabavlja napuni 32 godine državne službe, ima prava na onoliko penziju, kolika mu je bila poslednja godišnja plata.

Po navršenoj 32. godini službe mogu se oni staviti u penziju. Ali, ako su zdravi i za rad u školi ili prosvetnoj administrativnoj službi sposobni, mogu se zadržati i dalje u službi po pristanku i potrebi.

Član 83. Po navršetku najvišeg stepena osnovne plate, učitelju, učiteljici ili zabavlji pripada (po čl. 31. činovničkog zakona) za sve vreme daljeg školovanja njihova najviša plata uvećana sa 15%, koja se uračunava u penziju, računajući ratne godine službe dvostruko (čl. 137. činovničkog zakona).

Član 84. Oni učitelji i učiteljice koji služe u državnim ili državnim priznatim humanim ustanovama, za koje je potrebna naročita učiteljska sprema, imaju platu i sva ostala prava po ovom Zakonu.

Član 85. Učiteljima koji rade u školama za nenormalnu i nerazvijenu decu, kao i u drugim stručnim zavodima, te imaju pored redovne i naročitu stručnu spremu, povećavaju se redovne primadležnosti, sem dodatka na decu, za 10% (čl. 7. čin. zakona).

Oni nastavnici, koji svrše višu stručnu školu sa završnim ispitom, raspoređuje se prema njihovim kvalifikacijama.

Njihove kvalifikacije ocenjuje Glavni Prosvetni Savet, a postavlja ih po stečaju i nadzira Ministar Prosvete.

Član 86. Kad nastavnik napuni šest godina stalne i uspešne državne učiteljske službe, dobija pravo da se utvrdi za nepokretnog nastavnika u jednom mestu, po stečaju i po propisima ovoga Zakona (član 58. ovoga Zakona).

Član 87. Stalni nastavnici i nastavnice, koji stečajem dobiju jedno mesto, mogu se premestiti u drugo samo:

1. po njihovoj molbi, ili pismenom pristanku;
2. po službenoj potrebi, kad se njihovo odeljenje zatvori zbog nedovoljnog broja učenika; u ovom slučaju nastavnik će dobiti po mogućstvu mesto koje odgovara onom gde je bio;
3. po kazni, ako je krivica isleđena i dokazana;
4. ako dobije tri puta ocenu »dovoljno« ili dva puta ocenu »nedovoljno«.

Član 88. Kad se državni učitelj ili učiteljica premesti u drugo mesto po službenoj potrebi, ima pravo na naknadu putnih i selidbenih troškova iz državne kase, kao i drugi državni činovnici.

Član 89. Svaki nastavnik ima svoje odeljenje sa jednim ili najviše četiri razreda.

Odeljenje s jednim razredom ne može imati više od 60, a sa više razreda više od 50 učenika. Kad broj učenika bude veći, odeljenje se mora deliti.

Član 90. Svaki državni nastavnik i nastavnica, sem plate i drugih prihoda po ovom Zakonu, ima prava i na besplatan stan i ogrev koji mu daje politička opština iz redovnog školskog budžeta (čl. 25. ovoga Zakona).

Stan je propisan kad je suv i dobro osvetljen i kad ima dve do tri sobe 4×5×3 met. kuhinju 4×3×3 metara, podrum, odeljenje za ostavu i staje za domaćinske potrebe.

U ogrev se računa 20 kub. metara drva, ili odgovarajuća količina uglja i drugoga goriva koje se u mestu upotrebljava.

Ali, ne mogu imati dva posebna stana, niti dve stanarine, niti dva ogrjeva: muž i žena u jednom mestu; neženjen sin, neudata kći sa svojim roditeljima kad žive zajedno; dve neudate sestre, dva brata ili brat i sestra kad stanuju zajedno.

Isto tako nema prava na stan ili stanarinu i ogrev, ni učiteljica udata za lice koje ima stan ili stanarinu, ako su oboje u jednom mestu.

Član 91. Kad nastavnik postane nesposoban za dalji rad u školi, može po predlogu lekarske komisije i po odobrenju Ministra Prosvete, preći u drugu državnu službu.

U tom slučaju, sve priznate godine učiteljske službe računae mu se kao u kazne.

Član 92. Kad činovnik drugog zvanja, koji ima propisane kvalifikacije i učiteljsku spremu, pređe u učiteljsku službu, računae mu se sve priznate godine kao da ih je proveo u učiteljskoj službi. No on ne može imati veću platu od one, koju bi imao, da je bio učitelj.

Ne može se prevesti u učiteljsku službu činovnik:

- a) stariji od 30 godina, ako pre toga nije bio učitelj;
- b) koji je bio učitelj, ali je imao prekid duži od deset godina;
- c) koji bi zajedno s prekidom imao više od 32 godine službe;
- d) koji je zbog nepodobnosti za učiteljsku službu, već jednom uklonjen iz učiteljske službe i učiteljskog reda.

Član 93. Kad nastavnik ili nastavnica ne želi dalje da služi, ima pravo da da ostavku na državnu službu, sem kad stoji prema Državi u obavezi kao predašnji blagodatnik ili kao pitomac, ili inače po kakvom specijalnom ugovoru. Ostavka će se uvažiti u roku od šest nedelja.

4. Kazne.

Član 94. Nastavnik koji se ogreši o svoje dužnosti, biće kažnjen prema odredbama ovoga Zakona.

Član 95. Sve nastavničke krivice, školske prirode, izviđaju samo školske vlasti po naređenju Ministra Prosvete, ili po zvaničnoj dužnosti.

Za izviđanja i rešavanja krivica po ovome Zakonu propiše Ministar Prosvete poseban pravilnik.

Član 96. Nastavnik se može kazniti:

1. za nevršenje ili neuredno ili nemarljivo vršenje svojih dužnosti po ovom Zakonu;
2. za zloupotrebu u službi;
3. za neposlušnost prema zakonitim naredbama pretpostavljenih vlasti;
4. za nečovečno postupanje s decom;
5. za nemoralno i nepristojno vladanje, koje ponižava i ubija ugled nastavnika i nastavničkog poziva;
6. za ispoljavanje načela protiv postojeće državne forme, ili načela protiv pravne promene državnog poretka (čl. 4. Zakona o činovnicima).

Član 97. Nastavnik se može kazniti:

1. opomenom;
 2. ukorom;
 3. platom od 3—15 dana;
 4. premeštajem u drugo mesto — bez prava na naknadu selidbenih troškova;
 5. penzionisanjem i otpuštanjem iz državne službe.
- Sve kazne koje postaju izvršne, upisuju se u nastavnički »Službeni List« s kratkim napomenama o vrsti krivice za koju je kazna izrečena.
- Kazne pod 1., 2. i 3. zastarevaju u roku od 3 godine, ako za to vreme dotičan nastavnik ne bude kažnjen.

Član 98. Nastavnika može kazniti: Školski Upravitelj opomenom i ukorom; Sreski Školski Nadzornik opomenom, ukorom i trodnevnom platom;

Oblasna Prosvetna Vlast opomenom, ukorom i platom do petnaest dana, a

Ministar Prosvete svim propisanim kaznama. Protiv kazni koje izriče Školski Upravitelj, nastavnici se mogu žaliti Školskom Nadzorniku, a protiv svih ostalih redovnim putem Ministru Prosvete.

Na kazne koje Ministar izriče, može se žaliti Državnom Savetu u roku od 15 dana od dana saopštenja.

Član 99. Kaznu premeštaja bez prava na naknadu selidbenih troškova, penzionisanja i otpuštanja iz službe sa oduzimanjem svih stečenih prava, može izreći samo Ministar Prosvete.

Član 100. Nastavnik koji je jedanput kažnjen uklanjanjem iz učiteljskoga reda ili otpuštanjem iz službe s gubitkom stečenih prava zbog prijevih i besčasnih dela, kao i onih pod tačkom 6. u članu 96. ovoga Zakona ili zbog nemoralnog vladanja i poroka koji ruše nastavnički ugled, ne može se ponovno vratiti u učiteljsku službu.

Član 101. Koji nastavnik bude premešten iz jednoga mesta po kazni, ne može se više vratiti u isto mesto, ni privremeno ni po stečaju, pre šest godina.

5. Postavljanje i razmeštanje nastavnika.

Član 102. Sva stečajem nepopunjena nastavnička mesta u školama i zabavištima, popunjavaju se stečajem, koji se objavljuje preko službenih listova.

Član 103. Izbor kandidata za svaku oblast posebice vrši naročita komisija, u koju ulazi prosvetni inspektor kao predsednik, oblasni školski nadzornik, jedan učitelj iz oblasnog mesta, koga odredi Ministar Prosvete, i dva učitelja iz oblasti, koje izabere oblasni školski odbor. Članovi komisija postavljaju se i biraju za dve godine.

Komisija radi u mestu gde je sedište inspektora, sastaje se po njegovom pozivu, a rešava većinom glasova.

Član 104. Na objavljeni stečaj u jednoj oblasti može se javiti svaki nastavnik iz Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca, koji na to ima pravo i potrebnih kvalifikacija po ovom Zakonu.

U jednom stečajnom periodu nastavnik može se javiti najviše na tri upražnjena mesta, i to samo u jednoj prosvetnoj oblasti.

Član 105. Na bolja mesta imaju preče pravo nastavnici:

1. zaslužniji po službi; po uspešnom radu na školskoj i narodnoj književnosti; i intenzivnom radu na prosvetivanju naroda van škole;
2. jači po ocenama u nastavničkom radu;
3. stariji po godinama službe, i najzad
4. koji imaju nesumnjivih porodičnih potreba za to mesto; školovanje dece, izdržavanje i vaspitanje maloletne braće i sestara bez roditelja, čuvanje i izdržavanje siromašnih i iznemoglih roditelja i t. d.

Član 106. U mestima gde ima Univerzitet, može se postaviti onaj učitelj, koji je redovno svršio učiteljsku školu, a po tom je uspešno radio kao stalan učitelj u osnovnoj školi najmanje dvanaest godina, od kojih bar polovina u selu.

U mestima gde ima srednjih i stručnih škola, može se postaviti onaj, koji je po svršetku učiteljske škole služio kao stalan učitelj najmanje devet godina, i to šest u selu.

U gradovima i gradićima, gde nema viših stručnih i srednjih škola, i u selima mogu se postaviti oni učitelji, koji su uspešno radili u seoskim školama najmanje šest godina kao stalni učitelji.

U svima slučajevima prvenstvo imaju oni koji pored redovne školske spreme, imaju još i kvalifikacije iz čl. 105. ovoga zakona.

U universitetskim mestima i mestima gde ima srednjih i stručnih škola, može jedna petina kandidata biti predložena na osnovi kvalifikacija 1. i 2. tač. čl. 105. ovoga Zakona.

Za postavljanje učitelja u vežbaonicama pri učiteljskim školama važe odredbe iz Zakona o Učiteljskim školama.

Član 107. Nemaju prava javljati se na stečaj oni učitelji:

1. koji nemaju šest godina stalne učiteljske službe;
2. koji su za poslednje 3. godine ocenjeni ma i jedanput nedovoljno ocenom;
3. koji su iz istoga mesta jednom premešteni po kazni, a nije još proteklo šest godina;
4. koji još nisu u jednom, stečajem dobivenom mestu, proveli najmanje tri godine;
5. koji su po krivici ili zbog slabog uspeha u radu premešteni iz stečajem dobivenoga mesta, a od tada još nisu prošle tri godine (čl. 87. tač. 3. i 4.).

Član 108. Kad se za neko mesto javi samo jedan učitelj, onda se on i postavlja ako ima potrebne kvalifikacije.

Ali kad ima više molilaca, za pojedina mesta komisija bira i predlaže Ministru Prosvete za svako upražnjeno mesto po dva učitelja. Uz imena izabranih kandidata oblasna komisija šalje Ministarstvu imena i podatke i ostalih kandidata za dotično mesto.

Na osnovu tih podataka Ministar Prosvete postavlja na svako mesto po jednog od predloženih učitelja.

Komisija je dužna dostaviti izbor kandidata Ministru Prosvete najdalje do 15. juna.

Član 109. One nastavnike koji još nisu stečajem dobili mesto po čl. 102. ili su ga imali pa izgubili, Ministar Prosvete raspoređuje po oblastima, i po predlogu prosvetnih inspektora postavlja ih u onim mestima gde su potrebni.

Član 110. Svi nastavnici, koji stečajem dobiju drugo mesto, moraju se preseliti između 15. i 31. avgusta, ili za poslednjih petnaest dana velikoga školskoga odmora.

Ranije se mogu seliti samo po međusobnom sporazumu.

6. Ocenjivanje nastavnika.

Član 111. Rad i vladanje nastavnika u školi i van nje ocenjuju sreski i oblasni nadzornici.

Član 112. Nastavnički rad ocenjuje se u toku cele školske godine, i sve važnije napomene upisuju se u školsku (razrednu) upisnicu.

Ocene su učiteljskog rada i uspeha: odličan (5), vrlo dobar (4), dobar (3), dovoljan (2) i nedovoljan (1).

Školski nadzornik je dužan upisati u nastavnički službeni list sve napomene o marljivosti, saveznosti i pravilnosti u radu, o uspehu u vaspitanju dece i okoline, o urednosti i ponašanju u školi, u društvu i u privatnom životu, o vrli-nama i porocima, o književnom radu ranijem i u toj godini, o sudelovanju u radovima na unapređenju škole i na narodnom prosvetivanju, o učestvovanju u ratovima, o odsustvovanju i bolovanju, odlikovanju, kaznama i t. d.

Tako ispunjen službenički list sreski školski nadzornik predaje sa godišnjom ocenom oblasnom školskom nadzorniku, a ovaj ga sa svojim napomenama dostavlja preko prosvetnog inspektora Ministru Prosvete. Ako učiteljev rad pregleda i oceni, sem sreskog, i oblasni nadzornik, onda će za tu školsku godinu vredeti njegova ocena.

Član 113. Školski nadzornik je dužan odmah pismeno izvestiti nastavnika kome je dao nepovoljnu ocenu, a te su dovoljna i nedovoljna.

Protiv ocene koju je dao sreski nadzornik, nastavnik se može žaliti Oblasnoj Prosvetnoj Vlasti, u roku od 5 dana po saopštenju. U tom slučaju Oblasna Prosvetna Vlast odrediće ponovni pregled. Troškove za ponovni pregled plaća žalilac, ako se ponovnim pregledom potvrdi prva ocena.

VII. Školski lekari.

Član 114. Službu školskoga lekara vrši sreski sanitetski referent. A na predlog Oblasne Prosvetne Vlasti Ministar može postaviti i naročite školske lekare, gde to potreba iziskuje.

Njihovo je sedište gde je i školski nadzornik, ali po odobrenju Ministra Prosvete lekar može sedeti u drugom mestu u srezu, s kojim saobraćaj nije otežan.

Član 115. Plata i položaj školskog lekara određena je Zakonom o činovnicima i ostalim državnim službenicima građanskoga reda.

U administrativnom pogledu lekari su potčinjeni Oblasnoj Prosvetnoj Vlasti i Ministru Prosvete, a u pogledu stručnoga rada stoje u vezi i s Ministarstvom Zdravlja od kojega primaju upustva i naređenja u granicama ovoga Zakona.

Član 116. Dužnosti su školskog lekara: 1. da svake godine vrši opšti pregled školske dece i podnosi potrebne predloge po čl. 44. ovoga Zakona.

2. da obilazi sve škole i da prilikom pregleda daje učenicima prigodne higijenske pouke o čuvanju zdravlja i negovanju tela.

3. da besplatno ukazuje lekarsku pomoć obolelim učenicima i nastavnicima;

4. da daje upustva za predohranu od zaraznih bolesti i da se stara da se one što pre suzbiju, kad se već pojave;

5. da raspušta decu i vrši dezinfekciju školske zgrade, kad se zaraza pojavi;

6. da pregleda učionice i stanove za učenike i nastavnike, i

7. da se stara o popravci zdravstvenih prilika u školi i oko nje.

Bliže odredbe o dužnostima školskog lekara propisuje Ministar Prosvete u sporazumu s Ministrom Narodnog Zdravlja.

Član 117. Školski nadzornik je dužan na kraju školske godine, a i inače, kad mu se zatraži, podneti Oblasnoj Prosvetnoj Vlasti stručan izveštaj o zdravstvenim prilikama škola i školske dece u njegovom srezu, s predlozima, šta bi trebalo preduzimati da se one poprave.

Član 118. Za obilaženje škola školskim lekarima će se isplaćivati troškovi iz državne kase, kao i ostalim činovnicima koji putuju po službenoj dužnosti.

Član 119. Koji lekar provede u školskoj službi 30 godina, dobiva prava na onoliko godišnju penziju, kolika mu je bila plata.

I za školske lekare važe odredbe čl. 88.—95. ovoga Zakona.

VIII. Uprava i nadzor.

Član 120. Upravu i nadzor nad svima osnovnim školama i zabavištima, i nad svima prosvetnim zavodima i ustanovama, Ministar vrši neposredno i preko svojih pomoćnih organa: Odeljenja za Osnovnu nastavu i Narodno Prosvetovanje, Oblasnih i Sreskih Prosvetnih Vlasti i Školskih Uprava.

1. Odeljenje za Osnovnu Nastavu i Narodno Prosvetovanje.

Član 121. Na čelu odeljenja stoji Načelnik za Osnovnu Nastavu i Narodno Prosvetovanje sa potrebnim brojem inspektora, referenata i drugih činovnika, a prema zakonu o organizaciji Ministarstva Prosvete.

Član 122. Sva prepiska koju vode prosvetni organi, kao i sve molbe i predstave, koje podnose nastavnici i drugi službenici iz prosvetne struke, imaju se slati samo preko neposredne Prosvetne Vlasti; u protivnom neće se uzimati u postupak, a onaj ko se ogreši o ovaj zakonski propis, kazniće se gubitkom osmoredne plate. Neće se uzimati u postupak ni predstave od građana i korporacija, ako nisu podnesene redovnim putem.

2. Oblasne prosvetne vlasti.

Član 123. Radi unapređenja celokupne nastave i narodnog prosvetovanja postoji u svakoj oblasti Prosvetno Odeljenje. Središte Prosvetnog Odeljenja nalazi se u sedištu oblasti, a u zgradi oblasne uprave.

Na čelu Prosvetnog Odeljenja stoji Prosvetni Inspektor, koji rukovodi celom prosvetnom organizacijom u jednoj oblasti, i u stručno-školskim poslovima u neposrednom je odnosu sa Ministarstvom Prosvete.

Član 124. Oblasno Prosvetno Odeljenje deli se na dva odeljka, i to:

Odsek za srednju i Stručnu Nastavu, i Odsek za Osnovnu Nastavu i Narodno Prosvetovanje.

Član 125. Šef odeljka za osnovnu nastavu

6. da odobrava odsustvo prema potrebi sreskim školskim nadzornicima u toku jedne školske godine do 5 dana;

7. da raspravlja i rešava sporove između nastavnika i školskih nadzornika, školskih odbora i sreskih nadzornika;

8. da isleđuje krivice sreskih školskih nadzornika, upravitelja, mesnih školskih odbora, i da predlaže kazne;

9. da po žalbi nastavnika predlaže ponovan pregled rada i uspeha u nekom odeljenju (čl. 113. ovoga Zakona);

10. da po predlogu sreskog školskog nadzornika rešava o vanrednom upisu učenika-ca u školu svoga područja, kao i o privatnom polaganju ispita u izuzetnim slučajevima;

11. da sprovodi sa svojim mišljenjem prosvetnom inspektoru sve molbe nastavnika i sreskih školskih nadzornika za duže odsustvo ili bolovanje;

12. da prema izveštaju školskog lekara i sreskog školskog nadzornika predlaže prekid rada u školi, zbog zaraze ili kakve druge potrebe. O svemu tome vodi tačnu evidenciju;

13. da prema izveštaju sreskog školskog nadzornika predlaže zatvaranje poludnevne nastave, gde to neophodna potreba zahteva;

14. da sa školskim lekarima i sa sreskim školskim nadzornicima preduzme sve što je potrebno za popravku zdravstvenih prilika, od kojih zavisi napredak škole i nastave;

15. da prikuplja i sređuje statističke podatke nastavnika i učenika škola i svih drugih prosvetnih ustanova iz svoje oblasti;

16. da podnosi prosvetnom inspektoru dva puta godišnje opširan izveštaj za kojega će se videti život i kretanje škole i celokupne osnovne nastave i oblasti;

17. da podnosi inspektoru potrebne predloge po onome što bi trebalo u oblasti uraditi za unapređenje nastave i prosvete;

18. da predlaže prosvetnom inspektoru priređivanje tečajeva za usavršavanje učitelja i upoznavanje sa nastavnim i naučnim novinama;

19. da sa oblasnim školskim odborom sarađuje u svemu za napredak nastave i prosvete u svojoj oblasti i da aktivno učestvuje u radu na narodnom prosvetivanju.

Član 128. Oblasni školski nadzornici imaju položaj i platu prema školskim kvalifikacijama i odredbama Zakona o činovnicima i državnim službenicima građanskog reda.

Član 129. Kad oblasni nadzornici putuju službenim poslom, imaju pravo na dnevnicu i poputninu prema odredbama činovničkog zakona.

Član 130. U pogledu godina za penziju vredne za oblasne škole nadzornici isti propisi, kao i za nastavnike osnovnih škola.

Član 131. Radi otpravljanja poslova Oblasna Prosvetna Vlast mora imati i potreban broj nižeg osoblja iz prosvetne struke. Za ovu službu prvenstveno će se upotrebljavati oni nastavnici koji su, po lekarskom mišljenju, onesposobljeni za rad u razredu.

3. Sreske prosvetne vlasti.

Član 132. Radi stalnoga stručnoga i instruktivnoga nadzora, Ministar Prosvete postavlja u svakom srezu, ili za dva i više srezova, po jednoga sreskoga školskoga nadzornika.

U delokrugu jednog nadzornika računa se 50 do 80 nastavnika odnosno školskih odeljenja, što zavisi od terenskih i saobraćajnih prilika.

Prema tome, u srezovima u kojima ima više od 80 odeljenja, može biti po dva i više sreskih školskih nadzornika.

Kancelarija sreskog školskog nadzornika mora biti u zgradi Sreske Uprave.

Član 133. Za stalnog sreskog školskog nadzornika može se postaviti onaj, koji je svršio niži tečaj Više Pedagoške Škole u zemlji ili na strani, ili prema dosadašnjim propisima položio ispit za nastavnika građanskog reda, bio 8 godina nastavnik u osnovnoj ili građanskoj školi, i ocenjivan odličnim ili bar vrlo dobrim ocenama.

U nedostatku ovakvih kandidata, Ministar Prosvete može postaviti i onoga učitelja, koji je redovno svršio Učiteljsku Školu, radio u osnovnoj školi s odličnim ili vrlo dobrim uspehom najmanje 15 godina i položio nadzornički ispit, po pravilima, koje će propisati Ministar Prosvete.

Član 134. Dužnosti su sreskog školskog nadzornika:

1. da početkom svake školske godine pregleda i odobrava raspored nastavnog gradiva za rad u pojedinim školama-razredima.

Upravitelj škola sa svojim nastavničkim većem posebno za svaki razred, dužni su izraditi taj raspored i u određenom roku podneti na pregled i odobrenje.

2. da dva puta u godini pohodi i dobro upozna prilike svake škole i ostalih nižih vaspitnih zavoda u svome srezu, i uklanja smetnje školskom radu. Da prema potrebi poučava nastavnike u praktičnom školskom radu i da se stara o njihovom usavršavanju.

Da prilikom pregleda škola i rada drži sam ili sporazumno sa nastavnicima ugledna predavanja, na kojima učestvuju svi nastavnici;

3. da nadgleda službeni rad upravitelja i nastavničkih veća, rad mesnih školskih odbora, i da o ovom poslednjem izveštava Prosvetno Odeljenje. Da overava sve školske inventare i knjige školske administracije;

4. da saziva sreski učiteljski zbor, utvrđuje njegov dnevni red i da rukovodi tokom njegovog rada;

5. da se brine o otvaranju novih razreda i odeljenja, otvaranju novih škola, i da učestvuje pri izboru mesta za podizanje školske zgrade kao i pri pregledu privatnih zgrada, koje privatna lica nude za školu;

6. da objavljuje školske zakone i naredbe preko upravitelja i drugih školskih vlasti;

7. da ocenjuje rad i vladanje nastavnika, da isleđuje njihove krivice i da ih kažnjava u krugu svoje nadležnosti, a da krivice, čije rešenje ne spada u njegovu nadležnost, dostavi starijim školskim vlastima preko oblasnog školskog nadzornika. Da prima žalbe o izrečenoj kazni i dostavlja preko oblasnog školskog nadzornika starijim vlastima na odluku;

8. da izviđa sukobe između nastavnika i mesnih školskih odbora, da izravnavja sporove između njih, a u slučaju neuspeha dostavlja ih Oblasnoj Prosvetnoj Vlasti;

9. da kažnjava predsednike i članove mesnih školskih odbora za nevršenje dužnosti prema zakonom propisima;

10. da predlaže prekid nastave u vanrednim prilikama;

11. da se stara o popunjavanju praznih učiteljskih mesta i da određuje nastavnike kao zamjenike bolesnim nastavnicima. Sporazumno s oblasnim školskim nadzornikom stara se za zamenu, ako je ona potrebna za duže vreme;

12. da nastavnicima u toku školske godine daje odsustvo do 3 dana, a molbe za duže odsustvo sprovodi Oblasnoj Prosvetnoj Vlasti sa svojim mišljenjem;

13. da vodi statistiku svih škola, odeljenja, nastavnika i učenika u svome srezu;

14. da pod ličnom odgovornošću pazi da se samo odobrene školske knjige upotrebljavaju u školama i da se za školske knjižnice nabavljaju po budžetu one knjige koje Ministarstvo Prosvete preporučuje;

15. da odlučuje o upisivanju učenika-ca;

16. da učestvuje u radu nadzorničkog veća;

17. da podnosi Oblasnoj Prosvetnoj Vlasti polugodišnji izveštaj o stanju škola u svome srezu, i da čini potrebne korake za popravku toga stanja;

18. da vodi prepisku sa svima školskim i drugim vlastima, i da posređuje u prepisci između upravitelja osnovne škole i viših prosvetnih vlasti;

19. da vrši poslove koje mu zakon određuje, izvršuje naredbe viših školskih vlasti, i u svome radu upravlja se u svemu po upustvima koje propiše Ministarstvo Prosvete o nadzoru škola;

20. da na kraju školske godine ocenjuje nastavnike po odredbama ovoga Zakona;

21. da predlaže Oblasnoj Prosvetnoj Vlasti u kojim mestima treba otvoriti školu za nenormalnu i nerazvijenu decu;

22. da se nastavnicima potpomaže rad na narodnom prosvetivanju;

23. da pazi da svi školski odbori blagovremeno sastave budžet za izdržavanje škole, i da ga podnesu nadležnoj vlasti na odobrenje.

Član 135. Sreski školski nadzornici imaju položaj i platu prema školskim kvalifikacijama i odredbama Zakona o činovnicima građanskog reda.

Član 136. Kad sreski školski nadzornici putuju službenim poslom, imaju pravo na dnevnicu i poputninu prema odredbama Zakona o činovnicima i državnim službenicima građanskog reda.

Član 137. U pogledu godina za penziju, vredne za sreske škole nadzornici isti propisi kao i za nastavnike osnovne škole.

Član 138. Radi otpravljanja poslova školski nadzornik mora imati i jednoga pisara, po mogućstvu iz prosvetne struke.

Za pisare se mogu određivati i oni nastavnici, koji po mišljenju lekarske komisije moraju napustiti rad u školi zbog slabog zdravlja.

U ovom slučaju, nastavnici, koji nemaju 10 godina stalne učiteljske službe, prevode se u administrativnu struku po Zakonu o činovnicima građanskog reda; a nastavnici preko 10 godina stalne službe, zadržavaju sva učiteljska prava, sem stanarine ili službenog stana i ogrjeva.

4. Školske Uprave.

Član 139. Svaka zasebna osnovna škola sa zabavištem, pripremnim razredima i drugim ustanovama, koje su s njom u neposrednoj vezi, mora imati svoga upravitelja ili upraviteljicu, koje postavlja Ministar Prosvete; oni upravljaju školom i vode neposredan nadzor nad njom.

Član 140. Kad je u školi samo jedan nastavnik, on vrši i upraviteljsku dužnost.

Kad je u školi više nastavnika Ministar Prosvete postavlja jednog između njih za upravitelja ili upraviteljicu.

Upraviteljice se postavljaju u odvojenim ženskim školama.

U mešovitim školama, upravitelj može biti i učiteljica.

Član 141. Dužnosti su školskoga upravitelja:

1. da upravlja školom i da vodi neposredno nadzor nad nastavom, vaspitanjem i redom;

2. da uvodi u dužnost i razrešava nastavnike, i da im saopštava naredbe školskih i drugih nadležnih vlasti, koje se njih tiču, i da se stara o njihovom izvršenju;

3. da pazi da svi nastavnici dolaze uredno na dužnost i da se u radu pridržavaju propisanih nastavnih programa i upustava;

4. da pazi da se u školi upotrebljavaju samo odobreni udžbenici;

5. da pazi da se učenici na vreme ocenjuju i da se ocene upisuju u razrednu upisnicu;

6. da pazi na rad i ponašanje nastavnika, i prema potrebi da ih opominje na ispunjavanje dužnosti prema odredbama ovoga Zakona;

7. da izveštava školskoga nadzornika o neurednim i nesavesnim nastavnicima i o njihovim krivicama;

8. da određuje zamenu obolelim ili odsutnim nastavnicima, ili da ih sam zamenjuje ako nema svoga razreda, i da o tom izveštava školskog nadzornika;

9. da u slučaju preke potrebe daje nastavnicima do tri dana odsustva, i da o tome izveštava školskog nadzornika;

10. da pazi da se na vreme izvrši upis i pregled učenika, i da vodi računa o onima koji su prešli u druge škole;

11. da pazi da učenici uredno pohode škole, i da na vreme, preko školskog odbora, izveštava roditelje (staraoce) i školskoga nadzornika o neopravdanim učeničkim izostancima.

12. da saziva nastavnička veća i da rukovodi njihovim radom;

13. da pazi da se održava u dobrom stanju školska zgrada i sva školska imovina, za šta je zajedno sa školskim odborom i materijalno odgovoran;

14. da blagovremeno traži potrebne popravke ili dezinfekciju školske zgrade;

15. da prima i otpušta školsku poslu i da se stara o održavanju čistote u školi;

16. da pomaže školskom lekaru u vršenju lekarske dužnosti i popravci zdravstvenih prilika u školi;

17. da svaka tri meseca, a po potrebi i češće, podnosi sreskom školskom nadzorniku opširan izveštaj o stanju svoje škole;

18. da sprovodi prepisku ostalih nastavnika školskom nadzorniku i drugim vlastima;

19. da pomaže mesnom školskom odboru da pravilno i na vreme sastavi školski budžet i godišnje račune, i da ga upućuje na tačno vršenje dužnosti prema školi;

20. da pod svojim potpisom i odgovornošću vodi i čuva svu školsku službenu prepisku.

On čuva i upotrebljava školski pečat.

Član 142. Za vršenje upraviteljske dužnosti u školama sa 2 i više nastavnika, upravitelj prima pored plate i naročiti dodatak, koji pada na teret budžeta dotične škole.

Njegova je veličina srazmerna broju odeljenja.

Kad je broj odeljenja 2—5 iznosi 5%, 6—10 10%, 11—15 15% od upraviteljeve osnovne i položajne godišnje plate.

Ovaj dodatak ne utiče na veličinu penzije.

U školama sa 10 i više odeljenja upravitelj se oslobađava rada u razredu.

5. Mesni Školski Odbor.

Član 143. Mesni Školski Odbor sastavljaju:

1. predsednik političke opštine;

2. upravitelj škole iz mesta;

3. opštinski lekar — ako ih je više onda najstariji;

4. Petorica pismenih građana, po mogućstvu iz raznih mesta koja čine školsku opštinu, a bira ih odbor političke opštine.

Ako u mestu ima više školskih upravitelja, onda u Školski Odbor ulazi onaj, koga izbere mesno nastavničko veće.

U mestima, u kojima je sedište sreskog školskog nadzornika, u Školski Odbor ulazi i nadzornik; a gde jih je više, u odbor ulazi najstariji.

Član 144. Mesni Školski Odbor u gradovima sa najmanje 30 hiljada stanovnika čine: predsednik opštine ili njegov zamjenik, svi školski nadzornici iz mesta, rektor Više Pedagoške Škole, Upravitelj Učiteljske Škole ako ih u mestu ima, školski lekar, opštinski inženjer, jedan upravitelj osnovnih škola i to najstariji po godinama službe, i 5 članova opštinskog odbora.

Član 145. Članovi Školskog Odbora, sem predsednika opštine, školskog nadzornika i upravitelja škole, koji u odbor ulaze po položaju, biraju se u drugoj polovini meseca decembra svake treće godine, a uvode se u dužnost prvog januara. O izboru i stupanju u dužnost odbor izveštava Sresku Prosvetnu Vlast. Ne mogu biti članovi školskog odbora lica, koja su osuđivana za prijava i beščasna dela.

Upraznjena mesta popunjavaju se u roku od 15 dana. Kad se smenjuje ceo odbor, smenjuju se i naknadno izabrani članovi.

Zvanja su u školskim odborima časna.

Član 146. Školski Odbor bira iz svoje sredine predsednika, potpredsednika (ako u mestu nema školskog nadzornika) i blagajnika.

U gradskim školskim odborima potpredsednik je po položaju najstarije školsko lice.

Član 147. Sednice školskog odbora drže se u školskoj odnosno u opštinskoj zgradi. Sastaju se prema potrebi, a najmanje jedanput mesečno, po pozivu predsednika ili potpredsednika školskog odbora.

Članovi se pozivaju u sednicu pismenim aktom, a u pozivu se mora označiti i dnevni red zakazane sednice.

U sednicu se moraju pozivati svi članovi. Rešenja su punovažna kad je prisutno više od polovine ukupnog broja članova, a rešava se prostom većinom glasova.

Sednica se mora sazvati na zahtev nadzornika, upravitelja škole ili dva člana odbora. Ako predsednik ili potpredsednik to ne učini, kazniće se sa 50—100 dinara u korist školske blagajne.

Ako član odbora ne dođe u sednicu, a izostanak ne opravda, kazniće se prvi put opomenom, a posle novčano sa 25 do 100 dinara za svaki izostanak. Ove kazne izriče prosvetna, a izvršuje nadležna upravna sreska vlast po izveštaju školskog odbora najdalje za trideset dana od prijema akta.

Član 148. Dužnosti su školskoga odbora:

1. da se stara da politička opština tačno ispunjava sve dužnosti koje joj zakon propisuje;

2. da svake godine sastavlja proračun (budžet) za izdržavanje škole u idućoj računskoj godini, i da ga u određeno vreme šalje nadležnoj vlasti na odobrenje;

3. da svaka tri meseca, a po potrebi i češće, pregleda školsku blagajnu i račune, i da u slučaju nepravilnosti preduzima obezbeđenje školske imovine;

4. da pazi da se upišu sva za školu dorasla deca;

5. da pazi, da sva upisana deca pohode uredno školu po odredbama ovoga Zakona;

6. da vodi računa o onoj deci koja su otišla u druge škole po svršetku nižega tečaja;

7. da predlaže za ispit prestarelu, obolelu i za školu nesposobnu i nepodobnu decu;

8. da se brine za odelo, obuću, lekove i hranu siromašnijih učenika, za učeničke izlete, utakmice, knjižnice i drugo, što pomaže uspeh u nauci i vaspitanju;

9. da vodi nadzor nad stanom i hranom onih učenika, koji noćivaju kod škole;

10. da se stara o osnivanju i povećavanju školskih fondova;

11. da u sporazumu sa upraviteljem škole i nastavnicima priređuje školske svetkovine i roditeljske sastanke, i da im prisustvuje;

12. da se stara da se naihittnije i najpotpunije izvršuju naredbe i uputstva školskoga lekara u pogledu suzbijanja zaraze i čuvanja učeničkoga zdravlja;

13. da potpomaže sva preduzeća u korist škole, nastave i narodnog prosvetivanja;

14. da i sam predlaže nadležnim vlastima što bi trebalo uraditi radi popravke prosvetnih prilika u školskoj opštini, i

15. da izvršuje naredbe nadležnih vlasti, koje se u koliko se tiču škole, a Poje su na Zakonu osnovane.

Član 149. Školski Odbor zvanično predstavlja njegov predsednik ili potpredsednik i poslovođa.

Član 150. Blagajnom školskog odbora rukuje blagajnik.

On pod svojim morainom, materijalnom i krivičnom odgovornošću rukuje školskom blagajnom po zakonskim propisima i prethodnim odobrenjima.

Nikakav novac ne sme se primiti ni izdati, dok se ne zavede u dnevnik školske kase.

Svaki dokumenat o izdavanju moraju overiti predsednik školskog odbora, kao odgovorni naredbodavac, i upravitelj škole.

Za te poslove školski odbor daje blagajniku novčanu nagradu, koja se svake godine određuje proračunom.

Po isteku jedne računске godine, a najdalje posle mesec dana, blagajnik je dužan da sastavi godišnje račune za tu godinu i da ih podnese na pregled školskom odboru.

Član 151. Politička opština je dužna krajem svakog meseca predati blagajniku školskog odbora na ime izdržavanja škole srazmerni deo, koji pripada po školskom budžetu od celokupnog svog prihoda.

Član 152. Blagajnom ne može rukovati predsednik odbora ni upravitelj škole.

Član 153. Blize odredbe o sastavljanju odobravanju i izvršenju školskog budžeta (godišnjeg proračuna) i o pregledu školskih računa, propiše Ministar Prosvete u sporazumu sa Ministrom Finansija.

Član 154. Poslovođa sastavlja zapisnike odborskih sednica, rešenja, izveštaje predstavke i drugo, vodi svu prepisku po sporazumu i pod potpisom predsednikovim, pomaže predsedniku u vršenju dužnosti i čuva odborsku arhivu.

Za rad u odboru poslovođa prima nagradu, koja se svake godine određuje školskim budžetom.

Član 155. Školski odbor ima svoj zasebni delovodnik, administraciju, arhivu i pečat, kojim rukuje predsednik odbora ili njegov zamjenik.

Arhiva se čuva u školskoj odnosno u opštinskoj kancelariji, gde se drže sednice.

Član 156. Za nevršenje propisanih dužnosti, predsednika, blagajnika i sve članove odbora može kazniti novčanom kaznom:

Sreska Prosvetna Vlast od 20 do 100 dinara, Oblasna Prosvetna Vlast od 100—200 dinara, Ministar Prosvete od 200—600 dinara u korist školske blagajne.

Protiv kazne sreskoga školskog nadzornika i prosvetnog inspektora može se žaliti Ministru Prosvete u roku od 15 dana.

Kazne izvršuje nadležna Upravna Vlast najdalje za trideset dana od prijema akta.

Član 157. Sva prepiska školskog odbora kao i upravitelja sa školskim i svim drugim zemaljskim vlastima i nadležstvima, smatra se kao službena, i ne podleži plaćanju ni taksa ni poštarine.

6. Oblasni Školski Odbor.

Član 158. Svaka oblast ima svoj Oblasni Školski Odbor, koji sačinjavaju:

Veliki Župan ili njegov zamjenik; Prosvetni Inspektor ili njegov zamjenik; Oblasni Školski Nadzornik; Rektor Više Pedagoške Škole, ako je škola na teritoriji prosvetne oblasti; po jedan Upravitelj Učiteljske Škole, Direktor Srednje Škole, Upravitelj Građanske Škole i Upravitelj Osnovne Škole iz mesta ili oblasti, koje imenuje Ministar Prosvete; Predsednik mesne političke opštine ili njegov zamjenik; jedan lekar (oblasni sanitetski referent); jedan inženjer (oblasni tehnički referent); jedan činovnik Finansijske Uprave, kojega odredi Ministar Finansija; dva sreska školska nadzornika i dva učitelja osnovne škole iz oblasti, koje izabere Oblasno Nadzorničko Veće, i iz svakog sresa u oblasti po jedan ugledan građanin, koje bira Oblasna Skupština po načelu proporcionalnog zastupanja.

Svima izabranim ili naimenovanim članovima mandat traje tri godine.

O sastavu i o svakoj promeni u Oblasnom Školskom Odboru je oblasna Prosvetna Vlast dužna izvestiti Ministra Prosvete.

Član 159. Predsednik je oblasnog školskog odbora — Veliki Župan, a potpredsednik je Oblasni Prosvetni Inspektor.

Odbor ima i svoga poslovođu — tajnika kojega sam bira, bilo između svojih članova, bilo od lica van odbora. U ovom slučaju izabrano lice mora biti iz prosvetne struke, a prvenstveno učitelj koji je onesposobljen za rad u školi.

Poslovođa prima nagradu iz blagajne oblasnog školskog odbora, koja se svake godine mora budžetom predvideti.

Učitelji izabrani za poslovođe nemaju prava na

13. da pregleda i odobrava godišnje proračune za izdržavanje pojedinih škola, i da ih dostavlja Ministarstvu Prosvete;

14. da vodi računa o svima mesnim školskim fondovima i drugoj imovini, i da nadgleda njihovo rukovanje;

15. da raspravlja sporove o podeli školske imovine u slučaju izdvajanja nove školske opštine;

16. da potpomaže i olakšava nabavku potrebnoga školskoga nameštaja, učila, knjiga i dr.;

17. da se stara da u oblasti uvek ima dovoljno odobrenih ili propisanih školskih knjiga, pribora za pisanje, crtanje itd.; i

18. da predlaže Ministru Prosvete sve što bi trebalo preduzimati u oblasti radi unapređenja nastave i prosvete.

Član 162. Oblasni Školski Odbor ima svoju blagajnu, kojom rukuje po budžetu i zakonskim propisima jedan blagajnik oblasne Finansijske Uprave, kojega odredi Ministar Finansija sporazumno sa Ministrom Prosvete.

Član 163. Oblasni Školski Odbor ima svoj zaseban delovodnik i arhivu, pečat i sve potrebne kancelarijske stvari.

Sva se prepiska vodi pod potpisom predsednika ili podpredsednika, ako je predsednik odsutan ili sprečen.

Arhiva se čuva u zgradi Oblasne Prosvetne Vlasti; njom rukuje poslovođa.

Član 164. Članovi oblasnoga školskoga odbora koji žive van mesta, imaju za vreme sednica i putovanja naknadu po zakonu o dnevnici i poputninu višeg činovnika, a dnevnicu svi, što se ima osigurati oblasnim budžetom.

Član 165. Sva prepiska oblasnih školskih odbora službena je i ne podleži plaćanju ni takse, ni poštarine.

IX. SAVETODAVNA ŠKOLSKA TELA.

1. Nastavničko veće.

Član 166. Svi nastavnici jedne škole sa svojim upraviteljem, čine nastavničko veće te škole.

Ono drži sednice dvomesečno, a po potrebi i češće.

Sednice saziva i rukovodi njima upravitelj (upraviteljica) škole.

Poslovođu bira veće iz svoje sredine.

Rešava se većinom glasova.

Posećivanje sednica obavezno je.

Član 167. Nastavničko veće radi ove poslove:

1. dogovara se o jednakom postupanju svih nastavnika u pogledu vaspitanja školske dece i održavanja reda u školi i van nje;

2. dogovara se o pravilnom postupanju pri predavanjima i održanju veze i jedinstva u nastavi kako u jednom, tako i kroz sve razrede;

3. dogovara se i preduzima izvođenje učeničkih izleta, utakmica, školskih svečanosti, zabava i dr.;

4. predlaže nabavku potrebnih nastavnih predstava, nameštaja i dr.;

5. predlaže učenike za nagradu na kraju školske godine;

6. bira i predlaže siromašne i valjane učenike koje treba pomoći iz školskoga fonda ili drugih izvora;

7. raspoređuje po razredima knjige i školski pribor, vodeći pri tom računa o broju siromašnih učenika u razredu.

8. stara se sa školskim odborom o uređenju školskih fondova i druge imovine, i o njihovom povećavanju;

9. brine se o napretku svoje škole i o čuvanju njena ugleda;

10. priređuje roditeljske sastanke (večeri) u školi radi jačega održavanja veze između škole i kuće.

Član 168. O svima važnim rešenjima nastavničkoga veća upravitelj izveštava sreskog školskog nadzornika.

2. Sresko nastavničko veće.

Član 169. Svi nastavnici državnih osnovnih škola u jednom školskom srezu sačinjavaju Sresko Nastavničko Veće.

U velikim gradovima, gde ima po dva ili više nadzornika, svi nastavnici u mestu bez obzira na broj školskih nadzornika, sačinjavaju samo jedno nastavničko veće.

Član 170. Sresko nastavničko veće redovno se sastaje jedanput godišnje, u vremenu kad škole po zakonu ne rade. No kad se ukaže preko potreba, može se po odobrenju Ministarstva držati i vanredno veće ma u koje doba godine.

Veće saziva školski nadzornik; gde ih je više, najstariji.

Predsednik je veća školski nadzornik, a zamenjuje ga podpredsednik, kojega veće bira iz svoje sredine.

Veće bira iz svoje sredine i dvojicu poslovođa, koji vode beleške o radu i sastavljaju zapisnik veća.

Posećivanje sednica je obavezno.

Rešava se većinom glasova.

Član 171. Sresko nastavničko veće radi ove poslove:

1. pretresa pedagoška pitanja koja se tiču osnovne škole, a koja su stavljena na dnevni red;

2. saslušava i ocenjuje ugledna predavanja, koja pojedini članovi priređuju;

3. određuje pitanja za raspravljanje na drugom sastanku i bira izvestioce za njih;

4. dogovara se i radi na stručnom usavršavanju svojih članova;

5. pretresa pitanja o smetnjama u školskom radu i načinu kako da se otklone;

6. pretresa pitanja o vaspitanju šire okoline i načinu kako će škola pojačati svoj uticaj na nju;

7. dogovara se o priređivanju učeničkih izleta, utakmica i svečanosti u širem obimu, i nastavničkih predavanja za narod;

8. raspravlja i o svima drugim pitanjima, koja se tiču škole i nastave.

O svima sastancima i radu sreskih nastavničkih veća školski nadzornik podnosi opširan izveštaj Oblasnoj Prosvetnoj Vlasti, a ova Ministru Prosvete.

Da se ova veća mogu održavati, u interesu je nastavnika i škola, pa s toga su dužni opštinski školski odbori osigurati podvoz svojim nastavnicima.

3. Oblasno Nadzorničko Veće.

Član 172. Prosvetni inspektor saziva jedanput godišnje sve školske nadzornike svoje oblasti u Oblasno Nadzorničko Veće, radi sporazuma o jednoobraznom radu i postupanju, i radi pretresa važnijih načelnih pitanja, koja se odnose na nastavu, vaspitanje, uređenje škola, udžbenike, nastavne planove i sve drugo što se tiče cele oblasti.

Nadzorničkom veću predsednik je prosvetni inspektor, podpredsednik oblasni školski nadzornik, a poslovođu veće bira iz svoje sredine.

Rešenja nadzorničkoga veća inspektor dostavlja Ministru Prosvete. Ona imaju kao predlozi savetodavni značaj.

Član 173. Članovi oblasnoga nadzorničkoga veća za vreme rada i putovanja imaju dnevnicu i poputninu kao i ostali činovnici kad putuju službenim poslom.

4. Veće za Osnovnu Nastavu i Narodno Prosvetno Činjenje.

Član 174. Kad se pokaže potreba i mogućnost, Ministar Prosvete može pozvati sve prosvetne inspektore ili oblasne školske nadzornike u Veće za Osnovnu Nastavu i Narodno Prosvetno Činjenje.

Dnevni red za sednicu ovih Veća određuje Ministar Prosvete, i po svojoj inicijativi, i prema predlozima pojedinih inspektora.

Sem inspektora, odnosno oblasnih nadzornika, u ovo veće ulaze po položaju:

Načelnik Odeljenja za Osnovnu Nastavu i Narodno Prosvetno Činjenje;

Inspektori za Učiteljske, Građanske i Osnovne Škole;

Referenti Odeljenja za Osnovnu Nastavu i za Narodno Prosvetno Činjenje.

Sednicama predsedava Ministar Prosvete ili njegov zamenik.

Članovi ovih Veća primaju poputninu i dnevnicu iz državne kase.

X. ODNOS ŠKOLE PREMA GRAĐANIMA, PORODICI OPŠTINI.

Član 175. Učenički roditelji su dužni uredno slati decu u školu i obavestavati se o njihovom radu i vladanju u školi i van nje.

Oni moraju po upraviteljevu ili nastavnikovu pozivu otići u školu, bilo radi izvesnoga saopštenja, bilo na roditeljsko veće.

Član 176. Svaka je škola dužna priređivati roditeljske sastanke kad god se ukaže potreba, a najmanje jedanput godišnje, radi zbližavanja kuće i škole i zajedničke saradnje na vaspitnom poslu.

Prema potrebi, pojedine odluke ovakog sastanka dostavljaju se preko školskog odbora političkoj opštini i drugim nadležnostima, čija je saradnja i pomoć potrebna.

Član 177. Opštinski sud je dužan potpomagati osnovnu školu i ukazivati joj pomoć u svakoj prilici, a naročito u pogledu vaspitavanja i zaštite školske dece van škole.

Član 178. Opštinske i državne vlasti dužne su, na predstavku upravitelja škole, ili učitelja, školskoga odbora, ma kojega građanina, učeničkoga roditelja ili školskoga nadzornika, uzeti na odgovor i kazniti svakoga:

1. koji nagovara roditelje da ne šalju decu u državnu školu ili sam svoju decu zlonamerno ne šalje u školu;

2. koji učenike uči porocima i odvraća ih od škole;

3. koji ne vodi računa o vaspitanju svoje dece;

4. koji kao poslodavac uzima na rad školsku decu i ne šalje ih na vreme u školu;

5. koji pred učenicima, ili učeničkim roditeljima omalovažava školu i nastavnički ugled;

6. koji bez odobrenja ulazi u školu za vreme rada i narušava školski rad i red.

XI. PRIVATNE ŠKOLE I UČENICI.

Član 179. Privatne škole mogu se otvarati samo po odredbama ovoga Zakona.

Član 180. Privatna se škola može odobriti pod ovim pogodbama:

1. da je zadatak škole u svemu jednak sa zadatkom državnih osnovnih škola, koji je ovim Zakonom propisan;

2. da je materijalno izdržavanje škole potpuno obezbeđeno, a da Ministar Prosvete pregleda i odobrava budžet prihoda i rashoda;

3. da je školska zgrada podesna za školu kako po prostranstvu tako i po higijenskim zahtevima, i da je ozakonjena svojina vlasnika škole;

4. da ima potreban školski nameštaj i učila i da je sve to u dobrom stanju;

5. da ima školsku knjižnicu odabranih pedagoških i naučnih spisa i časopisa;

6. da se nastavni plan i program podudara sa planom i programom državnih škola te vrste, i da su eventualna odstupanja jasno istaknuta;

7. da ima dovoljan broj učenika i učenica samo one rase i jezika, za koju se traži odobrenje;

8. da se nastava izvodi ili na državnom jeziku ili na jeziku one rase kojoj deca pripadaju;

9. da nastavnici budu rođeni ili prirodni državljani Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca;

10. da im školovanje i sve ostale kvalifikacije odgovaraju kvalifikacijama državnih nastavnika tih škola, i da su svršili školu u zemlji;

11. da se vlasnik privatne škole obaveže da svima nastavnicima daje onoliko platu i sve dodatke, koje i koliko primaju državni nastavnici jednake kvalifikacije i godina službe;

12. da svojim nastavnicima i njihovim porodicama vlasnik obezbedi onoliko penziju u slučaju starosti, onesposobljenja ili smrti, koliko Država daje svojim;

13. da Ministar Prosvete utvrdjuje nastavnike koje predloži školski odbor te škole;

14. da nastavnici potpuno vladaju službenim jezikom;

15. da se u ovim školama mora učiti državni jezik i na njemu predavati geografija i istorija Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca;

16. da se nad ovim školama vrši državni nadzor, preko istih državnih organa, preko kojih se i kako se vrši nad državnim školama, bez ikakvih smetnji od strane vlasnika, uprave, i nastavnika ili ma koga drugog činoca;

Sve odluke o otvaranju, zatvaranju i uređenju privatnih škola, donosi Ministar Prosvete.

Član 181. U privatnim školama rad se završava godišnjim ispitom.

Ispitu predsedava naročiti izaslanik Oblasne Prosvetne Vlasti ili školski nadzornik dotičnog školskog sreza.

Za ove ispise škola plaća predsedniku dnevnici i poputninu po zakonu o službenom putovanju viših činovnika.

Svedočanstva ovih škola punovažna su: ako je na njima zapisan datum ispita i broj odobrenja škole, i ako ih je potpisao izaslanik Oblasne Prosvetne Vlasti ili nadzornik, i ako su propisno taksirana,

XII. PRELAZNA NAREĐENJA.

Član 182. Obaveznost osmogodišnje nastave počinje se zavoditi odmah i izvođiće se postupno prema članu 15. ovoga Zakona.

Član 183. Za spremu svih vrsta nastavnika i drugoga stručnog osoblja, potrebnoga za izvršenje ovoga Zakona, Ministar Prosvete ovlašćuje se da može, prema potrebi, otvarati specijalne stručne škole ili tečajeve u zemlji, i slati o državnim trošku pitomce u pogodne škole u Inostranstvu radi stručnoga obrazovanja.

Tečajevi ne mogu zameniti redovnu pedagošku spremu, izuzevši tečajeve za nedovoljno kvalifikovane nastavnike koje ovaj Zakon zateče u službi.

Član 184. Ministar Prosvete ovlašćuje se da propiše potrebne nastavne planove i programe po saslušanju Glavnoga Prosvetnoga Saveta, čiji se delokrug u pitanjima osnovne nastave proširuje na celu državnu teritoriju od donošenja novoga Zakona o Glavnom Prosvetnom Savetu.

Učitelji, koji su po ranijem zakonu stekli nepokretnost, ostaće i dalje nepokretni, ako su za poslednjih 5 godina bili ocenjeni pretežno odličnom ocenom, a svi ostali raspoređiće se stečajem po odredbama ovoga Zakona.

Član 185. Sadašnji privremeni učitelji i učiteljice osnovnih škola, koji nemaju potpune kvalifikacije za stalne učitelje po ovom Zakonu, postavice se za stalne, ako polože propisne ispise u roku koji će odrediti Ministar Prosvete; u protivnom slučaju biće razrešeni od učiteljske dužnosti.

Član 186. Sadašnje zabavilje, pomoćnice zabavilja i učiteljice ženskoga ručnoga rada u osnovnim školama, koje nemaju potpune kvalifikacije, a zateknu se u državnoj službi, kad ovaj Zakon stupi u život, zadržace se i dalje u službi, ako polože propisane stručne ispise; inače, samo po potrebi.

Član 187. U onim mestima, gde škola nema stanova za učitelje prema propisu ovoga Zakona, dužna je politička opština da ih podigne u roku od pet godina od dana stupanja na snagu ovoga Zakona. Za to vreme opština će sama uzeti pod zakup potreban broj propisanih stanova za učitelje.

Ako se u slučaju spora utvrdi da se u mestu ne može naći udoban stan bliže od dva kilometra od škole, Oblasna Prosvetna Vlast može školu ili dotično odeljenje zatvoriti, dok se nastavniku ne obezbedi stan.

Ovo u svemu važi i za ostale zgrade za školsku potrebu.

Sve sporove ove vrste raspravlja Oblasni Školski Odbor, a u poslednjem stepenu Ministar Prosvete.

Član 188. Sve sadašnje privatne škole, u koliko ne odgovaraju propisima ovoga Zakona, zatvorice se, a mesto njih otvoriće se državne škole, ako ih nema u mestu.

Član 189. Ovlašćuje se Ministar Prosvete, da odredi položaj i svima onim učiteljima, koji nisu naročito pomenuti u ovom Zakonu, a zateknu se u državnoj službi, kad ovaj Zakon stupi na snagu. Ministar će ih prema njihovim kvalifikacijama i državnim potrebama moći zadržati u službi, ili penzionisati, ili razrešiti učiteljske dužnosti.

Član 190. Sadašnji oblasni i sreski nadzornici, koji su uspešno radili kao nastavnici najmanje petnaest i kao nadzornici najmanje tri godine, a odlikovali se pedagoškim radom, postavice se za stalne, i bez dopunskoga nadzorničkoga ispita, ako ih predloži Glavni Prosvetni Savet.

Član 191. Školske opštine, koje danas postoje, a sastoje se iz više političkih opština, sabraziće se u svemu ovom Zakonu u roku od 6 meseci, od kako stupi na snagu.

Član 192. Školska imovina, koja je po ranijim zakonima bila pod upravom raznih verskih, odnosno konfesionalnih organizacija, izdvojiće se od ostale imovine tih organizacija s tim, da po odredbama ovoga Zakona u buduće služi samo potrebama škola, kojima je namenjena.

Izdvajanje te imovine izvršiće Oblasna Prosvetna Vlast u sporazumu sa zakonim predstavnicima dotičnih versko-konfesionalnih organizacija, koje odredi Ministarstvo Vera. U slučaju nespazuma, konačnu odluku o podeli doneće Ministar Prosvete sa Ministrom Vera.

Član 193. Sva ona pitanja, koja se tiču osnovne škole, a nisu naročito predviđena, ni obuhvaćena odredbama ovoga Zakona, rešavace Ministar Prosvete po saslušanju Glavnoga Prosvetnoga Saveta.

Član 194. Ovaj Zakon stupa u život kad ga Kralj potpiše, a obaveznu snagu dobiva od dana, kad se objavi u Službenim Novinama.

Od tada prestaju važiti svi dosadašnji zakoni, zakonske odredbe, uredbе, raspiši i naređenja u celoj Kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca, koji se s njim kose.

Članstvu!

Objavljamo načrt zakona o narodnih šolah kraljevine SHS, ki je bil predložen narodni skupščini. Ta načrt dobi v pretres zakonodajni odbor. Zaradi težkega položaja, v katerem se nahajamo, ker imamo tako različno prosvetno zakonodajo v državi še v veljavi in ker trpi danes napredek šolstva in prosvete največ na tem, smatramo, da je končno uveljavljenje zakona o narodnih šolah nujno potrebno.

Dasi ima načrt novega zakona marsikatero dobro določbo in bi bila predvsem velika pridobitev, ako pridemo že enkrat do enotne zakonite ureditve naše prosvetne uprave in prosvete sploh, vender ne moremo prezreti nekaterih načelnih pogrēšk, ki jih vsebuje načrt.

Iz tega vzroka je Pov. UJU — Ljubljana takoj, ko je ugotovilo te načelne pogrēške v načrtu, opozorilo glavni odbor UJU na to s sledečo brzojavko:

Pero Vuksanović, predsednik UJU

Beograd
Učiteljski dom.

S projektom zakona ne soglašamo, zato hočemo staviti in poslati naše izpreminjevalne predloge in spomenico.

Jelenc, poverjenik.

Položaj zahteva, da smo v danih razmerah veliki in ne malenkostni, zato se bo poverjenišтво v svoji spomenici in pri izpreminjevalnih predlogih oziralo samo na glavne in načelne zadeve, vse malenkosti pa, ki jih še zahteva članstvo, pa mora izpustiti.

V svojem predlogu, ki ga je oddala anketa Pov. UJU — Ljubljana glavnemu odboru UJU, so bili navedeni tudi podrobni predlogi. Naglasiti moramo vkljub temu, da se je sprejel v zadnji načrt marsikateri predlog učiteljstva, da je zadnji načrt slabši od predzadnjega in to za to, ker je marsikaj iz predzadnjega načrta izpadlo, oziroma se je izpremenilo.

Spomenico in izpreminjevalne predloge, ki jih bomo stavili še v zadnjem trenutku, še objavimo.

Poverjenišтво UJU — Ljubljana.

— **Počaščenje delavnega šolnika.** Dne 21. maja t. l. je izročilo devetčlansko zastopstvo učiteljskega društva za brežiški in sevniški okraj upokojenemu nadzorniku g. G. Vodušku v Trbovljah častno diplomu, kot viden znak hvaležnosti za njegovo tridesetletno, plodno delovanje na polju šolstva v teh okrajih. Zahvala mu ne pripada samo kot predstojniku, temveč tudi kot odkritemu tovarišu in prijatelju. Tovariši(ice) smo preživeli zopet krasen dan v prijetnih Trbovljah, v krogu svojega priljubljenega voditelja. — Diploma sama, krasno delo našega marljivega tovariša Drago Humka, izdelana je v narodnih motivih in vzbuja vsestransko občudovanje. — Čast, komur čast!

— **Tovariši upravitelji,** ki se udeležijo zborovanja učiteljskega društva za brežiški in sevniški okraj dne 6. junija t. l., naj prinesejo omenjeno tiskovino s sviničnikom izpolnjeno!

— **Zavedno učiteljstvo — na kočevske šole!** Žalostna resnica je, da se naše učiteljstvo vse preveč izogiba službovanja na kočevskih šolah. Ravno te šole rabijo vzornega učiteljstva, ki bi s svojo narodno zavednostjo in požrtvovalnostjo odtegnilo mladino pangermanskemu vplivu, ki ga širi v teh krajih službujoče nemško-nacionalno učiteljstvo, zlasti pa nemška duhovščina. Druge države pošiljajo v narodno mešane kraje svoje najboljše učitelje, ki se v polni meri zavežajo svoje težke naloge, pri nas pa smatramo, žalibog, te kraje le za manjvredne postojanke, katerih se vsakdo boji in brani, deloma ker se boje navideznih neugodnosti, ki so pa v drugih krajih dostikrat še večje, deloma pa tudi vsled napačnega naziranja, da bi trpela čast onih, ki bi par let prebili v tako zaničevanih »kočevskih hribih«. Učitelji, mladi idealisti in nacionalisti imajo tu obilo hvaležnega posla in najlepšo priliko, da z dejanji pokažejo svoj patriotizem, svojemu narodu bi s tem brezdvomno mnogo več koristili, kot s še tako ognjevitim navdušenjem v — toplem gnezdecu. Pa tudi precej ugodnosti imajo ti kraji! Tu ni podivjane mladine in natrpanih razredov, po to dobrote, ki jih marsikateri šole pogrešajo. Nekaj mest je tudi zelo prikladnih za poročene učitelje, tako pripada n. pr. šoli v Ovčaku pri Koprivniku precej posestva in gozda, učitelj upravitelj ima torej brezplačno kurjavo in ako ga veseli, se pečati poleg svojega poklica še s kmetijstvom, tudi lep gmotni užitek. Podobno je tudi na mnogih drugih šolah. Bivši »Schulverein«, kateremu so povečini pripadale tukajšnje šole, je skrbel za svoje učiteljstvo in mu z dodelitvijo zemljišč izboljšal gmotni položaj. Pozivljamo naše narodno zavedno učiteljstvo, da se odzove temu vabilu, zlasti naj si pazljivo prečitajo te vrstice letošnji abiturientje, ki bodo te dni iskali praznih mest. Da bo tudi šolska oblast znala ceniti njih požrtvovalnost, se razume samo po sebi.

— **Delegati.** Prijava delegatov za skupščino je zelo nujna! Okrajna društva, zganite se in javite delegate takoj!

NAROČNIKOM »ZVONČKA« IN TOVARIŠEM NABIRALCEM NAROČNIKOV!

Letnik 1925. »Zvončka« imate že vsi v rokah. Uprava je torej izpolnila obveznost napram naročnikom. Prav in lepo bi bilo, da store tudi naročniki napram upravi svojo dolžnost. Toda knjiga naročnine nam ne nudi prav ugodne slike. V dolžni naročnini leži še ogromen kapital, ki ga moramo brezpogojno zbrati tekom meseca junija. Do pokrajinske skupščine moramo biti z računom naročnine za leto 1925. (pa tudi za leto 1924. je še nešteto dolžnikov) na čistem. V plačevanju naročnine vlada pri nas res tak nered, da bo treba kmalu poseben urad za pisanje opominov, koliko časa s tem potratimo in koliko truda to stane! Uprava trdno pričakuje, da bo to opozorilo res kaj zaleгло. Naj bi bilo zadnje v tem letu.

Tekom tega meseca bomo razposlali obračune, ki jih pa nikar ne odlagajte, ampak dolžne zneske takoj poravnajte. Za novi letnik bo treba zopet mnogo priprav in dela, toda v upravi ne more biti prave točnosti in reda, če segajo vedno stari računi v bodoče leto, tako da osebe v upravi ne ve, česa bi se prej lotilo in kaj prei uredilo.

Prosimo iskreno vse tovariše in tovarišice, naj te besede in želje uvažujejo in store svojo dolžnost napram upravi.

Upravi.

— **Odlikovanje.** Nj. V. kralj Aleksander I. je odlikoval na predlog g. ministra prosvete tov. **Fraňa Rojina**, šolskega upravitelja v Šmartnem pri Kranju z redom sv. Save 5. stopnje. Našemu zvestemu članu in prijatelju ter odličnemu strokovnjaku na gospodarskem polju, zlasti v čebelarstvu, iskreno čestitamo k zaslužnemu odlikovanju.

— **Imenovanje.** Imenovana je za otroško vrtnarico v Ptuj **Justina Bezjak** v III. kat. 2. stop.

— **Upokojitve.** S kraljevim ukazom sta upokojena: **Janko Knapič**, šolski upravitelj na Vidmu ob Savi in **Hinko Likar**, šolski upravitelj na Blanci.

Imenovanja in napredovanja.

— **Učiteljska imenovanja v mariborski oblasti.** Imenovani so od g. ministra prosvete na predlog prosvetnega oddelka velikega župana v Mariboru in na osnovi čl. 71. zakona o činov.: Za učitelja v Vidoncih (srez Murska Sobota) s pravom činovnika II/5 s 60% položajne plače **Vilbald Beloglavac**, učitelj pri Sv. Trojici v Slov. goricah; za stalnega učitelja v Studencih (srez Maribor — desni breg) s pravom II/4 **Branko Čeh**, učitelj v Slov. Bistrici; za učitelja v Mariji Snejni (srez Maribor — levi breg) s pravom II/5 s 60% **Henrik Čermelj**, učitelj v Sladkem vrhu; za učitelja v Dolenjih Slavečih (srez Murska Sobota) s pravom II/5 s 60% **Zvonko Černeč**, učitelj v Pertoči; za stalnega učitelja v Hočah (srez Maribor — desni breg) s pravom II/4 **Janko Fabič**, učitelj v Pragerskem; za učitelja v Pečarovcih (srez Murska Sobota) s pravom II/5 s 60% **Janko Kikel**, učitelj v Pertoči; za stalnega učitelja v Moštiancih (srez Murska Sobota) s pravom II/4 **Bernard Klančec**, učitelj v Šalovcih; za učitelja pri Sv. Jakobu v Slov. goricah (srez Maribor — levi breg) s pravom II/5 s 60% **Silvester Košutnik**, učitelj v Jarenini; za učitelja v Studencih (srez Maribor — desni breg) s pravom II/5 s 60% **Josip Križnič**, učitelj pri Sv. Lovrencu na Pohorju; za učitelja pri Sv. Marku nižje Ptuj (srez Ptuj) s pravom II/5 s 60% **Viljem Kunst**, učitelj na Polenšaku; za učitelja na Cvenu (srez Ljutomer) **Janko Moder**, učitelj v Veržeju; za učitelja v Celju-okolici (srez Celje) s pravom II/5 s 60% **Viktor Rom**, učitelj v Teharjih; za stalnega učitelja in šolskega upravitelja pri Sv. Eri (srez Šmarje pri Jelšah) s pravom II/4 **Avgušt Schönwetter**, učitelj v Olimju; za učitelja pri Sv. Joštu na Kozjaku (srez Slovenjgradec) s pravom II/5 s 60% **Karol Štokelj**, učitelj pri Sv. Trojici v Slov. goricah; za učitelja v Gornji Ponikvi (srez Celje) s pravom II/5 s 60% **Ivan Theuerschuh**, učitelj v Žalcu; za učitelja v Stanjevcih (srez Murska Sobota) s pravom II/5 s 60% **Josip Tomažič**, učitelj v Kuzdobljanju; za učitelja v Hočah (srez Maribor — desni breg) s pravom II/5 s 60% **Ivan Vokač**, učitelj v Lehnu; za učiteljico na dekliški osnovni šoli v Konjicah s pravom II/5 s 60% **Karolina Čonč**, učiteljica v Št. Ilju; za učiteljico v Hočah (srez Maribor — desni breg) s pravom II/5 s 60% **Zora Dolar**, učiteljica v Poljčanah; za učiteljico pri Sv. Eri (srez Šmarje pri Jelšah) s pravom II/5 s 60% **Olga Dworsky**, učiteljica v Olimju; za učiteljico na dekliški osn. šoli v Ljutomeru s pravom II/4 **Ana Herzog**, učiteljica dekliške osnovne šole v Ljutomeru; za stalno učiteljico v Lajtersberg-Krčevini (srez Maribor — levi breg) s pravom II/4 **Marta Jurko**, učiteljica pri Sv. Marjeti na Pesnici; za učiteljico na Rečici ob Savinji (srez Gornji grad) s pravom II/5 s 60% **Ada Kogoj**, učiteljica v Škalskih Cirkovcih; za učiteljico v Čemšeniku (srez Celje) s pravom II/5 s 60% **Marija Kramaršč**, učiteljica v Žalcu; za učiteljico v Selnici ob Dravi (srez Maribor — levi breg) s pravom II/5 s 60% **Ana Leskovar**, učiteljica v Mariboru; za stalno učiteljico na III. deški osnovni šoli v Mariboru s pravom II/4 **Ana Murgelj**, učiteljica v Mariboru; za učiteljico v Št. Pavlu pri Preboldu (srez Celje) s pravom II/5 s 60% **Angela Ocvirk**, učiteljica v Celju; za učiteljico v Veliki Poljani (srez Dolnja Lendava) s pravom II/5 s 60% **Franja Poljanec**, učiteljica v Radmožancih; za učiteljico v Štorah pri Celju s pravom II/5 s 60% **Ana Salmič**, učiteljica v Teharjih; za učiteljico v Ljubnem (srez Gornji grad) s pravom II/5 s 60% **Franja Šušteršič**, učiteljica v Ksaveriji; za učiteljico na dekliški osnovni šoli v Studencih pri Mariboru s pravom II/5 **Mira Šijanec**, učiteljica v Poljčanah; za stalno učiteljico na dekliški osnovni šoli v Slovenski Bistrici

(srez Maribor — desni breg) s pravom II/4 **Helena Vauhnik**, učiteljica v Dolnji Poljskavi; za učiteljico v Teznu (srez Maribor — desni breg) s pravom II/5 s 60% **Ana Vidovič**, učiteljica v Dolnji Poljskavi; za učiteljico v Slivnici (srez Maribor — desni breg) s pravom II/5 s 60% **Zlatka Tušek**, učiteljica v Lehnu. Pri Sv. Martinu na Pohorju (srez Maribor-desni breg) **Fr. Cvetko**, bivši učitelj; za uč. v Stanjevcih (srez Murska Sobota) **Viktor Stajnik**, bivši učitelj; za učitelja pri Sv. Marjeti pri Ptuj **Josip Novačan**, bivši učitelj; za učitelja pri Sv. Križu pri Rogški Stolini **Alfonz Gorup**, bivši učitelj; za učitelja v Čadramu (srez Konjice) **Fran Iglar**, absolvent učiteljstva; za učitelja v Gornji Radgoni (srez Ljutomer-Gornja Radgona) **Anton Kekec**, absolvent učiteljstva; za učiteljico v Žitečki vasi (srez Maribor-levi breg) **Marija Franko**, absolventinja učiteljstva; za učiteljico v Tepanjah (srez Konjice) **Meta Rainer**, absolventinja učiteljstva.

Razpisi služb.

RAZPIS UČITELJSKIH SLUŽB V MARIBORSKI OBLASTI.

Na meščanskih in na osnovnih šolah v mariborski oblasti so se razpisale stalne službe. Prošnje je treba vložiti pri pristojnem šolskem ravnatelju ali upravitelju do 15. junija 1925. Natančnejši razpis učnih mest je v »Uradnem listu« št. 47. z dne 27. maja 1925.

Prosvetni inspektor: Poljanec.

Književnost in umetnost.

Vse tu navedene knjige in publikacije se dobe v Učiteljski knjižarni v Ljubljani. **Frančiškanska ulica št. 6.**

— **Dr. Valjavec Italijansko-slovenski slovar**, nad 40.000 besed z bogato frazeologijo in kratkim imenikom krstnih in zemljepisnih imen. Založila Jugoslovanska knjižarna v Ljubljani. Cena vezanemu izvodu Din 70.

Slovar, ki sta ga obe narodnosti zelo občutno pogrešali, se zopet dobi v neizpremenjenem natisu. Ta slovar zadošča ne samo za vsakdanjo rabo v zasebnem in javnem življenju, posebno v trgovini, obrti itd., temveč navaja tudi vse besede literarnega zaklada tako, da bo izvrstno služil ne samo v praktičnem življenju, temveč tudi v šolah in ljubiteljem slovstva. Kljub svoji obširnosti ima slovar, ki obsega več kot 40.000 besed in najbolj porabne fraze, zelo priročno zepno obliko. Pri vseh besedah so zaznamovane tudi nepravilnosti, naglas, pri samostalnikih spol itd. Slovar, ki obsega tako izredno bogat besedni zaklad in je tudi v podrobnosti tako skrbno obdelan, bo vsestransko ustrežal. Zato sta ga tudi obe narodnosti zelo občutno pogrešali.

— **Narodna Enciklopedija srpsko-hrvatsko-slovenačka.** Prof. St. Stanojević. 2. zvezek, izdan 27. aprila 1925. Izdavač Bibliografski zavod d. d. Zagreb, Gundulićeva ul. 29.

Izšel je drugi zvezek tega velevažnega velikega jugoslovenskega dela. O pomenu in važnosti Narodne Enciklopedije smo govorili že zadnjič. Poudarjali smo, da je ne sme manjkati v nobeni knjižnici in nobeni šoli. Drugi zvezek obsega črko Ba do Bj in podaja nebroj podatkov in informativne snovi iz jugoslovenske literature, znanosti, gospodarstva itd., zgodovine in življenja sploh. Enciklopedija bo obsegala vsega 18—22 zvezkov po 7 do 14 tiskovnih pol velike oktave. Po 7 zvezkov skupaj bo tvorilo eno knjigo in se bodo dobile posebne originalne platnice za to. Za stalne naročnike, ki se pa morajo prijaviti takoj, je cena posameznemu zvezku 40 Din, drugače 45 Din. Stalni naročniki dobe originalne platnice za ceno 15 Din, drugi za 25 Din. Pri naročilu je treba posebej navesti, če se želi izvod v latinici ali cirilici. Upravitelj šol se opozarjajo, če nimajo na razpolago dotacije za celo naročnino, naj pošljejo naročnino za 7 zvezkov t. j. prvo knjigo v naprej. Naročila se izvršujejo tudi lahko potem Učiteljske knjižarne v Ljubljani.

Učiteljski pravnik.

— **Š Pri prošnjah, ki jih vlaga učiteljstvo za napredovanje,** se opaža, da imajo mnogi v svojih rešenjih napačno všteta službena leta za napredovanje, da pa teh rešenj niso vrnili ministrstvu pro-

svete v popravilo. Taka rešenja ministrstvo prosvete, kot zazna pogrešek, uniči in izda nova rešenja, po katerih se čisto šteje manj let službe. V tem slučaju mora dotična učna oseba vračati, ako je po prvotnem rešenju prejela odveč. Da se obvaruje teh neprilik, se učiteljstvo in lastnem interesu opozarja, da pogleda svoja rešenja in nepravilna vrne s prošnjo za popravilo takoj. Štejejo se v službeno dobo po čl. 137. čin. zak. za penzijo vsa v efektivni službi prebita leta, potem ko za napredovanje pri onih, ki niso v prvih treh letih položili praktičnega izpita, le tri leta do prvega dne meseca po položenem izpitu (čl. 54. čin. zak.).

— **§ Novi stanovanjski zakon in uradništvo.**

Novi stanovanjski zakon, ki je stopil v veljavo dne 15. maja, se glasi:

Splošne določbe.

Člen 1. Svobodno razpolaganje s stanovanji v starih hišah se omejuje po določbah tega zakona do 1. novembra 1926.

Za zadeve, ki jih ta zakon izrečno ne omejuje, veljajo določbe splošnega zakonika.

Izjeme od omejitev.

Člen 2. Izvzeti od omejitev po tem zakonu so:

2. državna in samoupravna poslopja, kolikor služijo za uradne potrebe ali za stanovanja državnih in samoupravnih uslužbencev;

5. poslopja splošno koristnih ustanov, ki ne delujejo za dobiček, kolikor so tem potrebna za lastno porabo;

7. hiše invalidov in vdov, katerih možje so pomrli vsled vojne, oziroma hiše sinov in hčera očetov, ki so umrli vsled vojne, in ki nimajo drugega premoženja niti dohodkov razen invalidske podpore ali pokojnine;

8. nove hiše in nova nadstropja na starih hišah;

9. eno stanovanje v hiši malega lastnika, ki ima razun lastnikovega stanovanja največ le še dve stanovanji, če lastnik razen te hiše nima drugega imetja. Pokojnina in plača se v smislu tega zakona ne smatra kot imetje.

Neodpovedljiva stanovanja.

Člen 9. Neodpovedljiva so stanovanja v starih hišah po določbah tega zakona za najemnike, ki so naštet v členu 12. tega zakona.

Odpovedi.

Člen 10. Lastnik sme odpovedati stanovanje samo v sledečih slučajih:

a) če potrebuje stanovanje sam ali njegovi oženjeni sinovi ali omožene hčere osebno;

b) če podre staro hišo, da se zida novo, ki pa mora imeti za 50 odstotkov več stanovanj kakor stara hiša;

c) če je lastniku z ozirom na število in prirastek članov njegove rodbine in z ozirom na druge rodbinske razmere treba razširiti stanovanje, ki ga že ima v svoji hiši;

d) če najemnik ne plača najemnine 2 meseca;

e) če najemnik najete predmete rabi v druge namene kot so določeni, če jih nalašč kvari ali pa če jih kvari pri uporabi ponovno iz grobe nemarnosti in na očito škodo gospodarjev;

f) če najemnik ali njegovi sostanovalci ali podnajemnik v stanovanju nemoralno žive ali to drugim dovoljujejo, ali pa s svojim obnašanjem v stanovanju ali na dvorišču otežujejo lastniku ali drugim najemnikom stanovanje v isti hiši;

g) če najemnik ali njegovi odrasli otroci zalijo lastnikovo čast ali čast njegovih otrok ali ga telesno poškodujejo, izvemši, če je lastnik sam žalitev izval.

Višina najemnine.

Člen 11. Višina najemnine se določa s pogodbo med lastnikom in najemnikom.

Dovoljene so izjeme v slučajih, ki jih določa člen 12. tega zakona.

V teh slučajih je osnovna cena ona, ki se je plačevala meseca julija 1914 ali ki bi se bila plačevala v tem času.

V onih delih kraljevine, kjer se je plačevala pred vojno najemna v kronah ali perperjih, se računa osnovna cena v istem znesku v dinarjih. Stopno stanovanjsko sodišče.

V spornih slučajih določa višino najemnine za osebe našete v členu 12. tega zakona prvoo.

Člen 12. Če se najemnik za najemnino s lastnikom ne pogodi, in če gre za stanovanje z največ 4 sobami, znaša najemnina šestkratno osnovno ceno, določeno po členu 11. Če ima stanovanje več kot 4 sobe, se pomnoži osnovna cena z 9. To velja pa le, če so najemniki:

1. državni uradniki, častniki, podčastniki, nastavljenici, slugi, njihove vdove in rodbine, izvemši uradnike ali častnike, ki so zdravniki ali inženjerji, in pa zobozdravnike, živnozdravnike

Potrgeta srca naznanjamo tužno vest vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naš iskreno ljubljani sin, ozir. brat, stric itd. gospod

STANISLAV GABRŠEK

uradnik »Državne borze dela« v Mariboru

danes dne 3. junija umrl po daljši bolezni kot posledici šestletnega ruskega ujetništva v svetovni vojni na Golniku pri Križu na Gorenjskem.

Truplo nepozabnega pokojnika se pripelje iz Križ pri Trziču na Gorenjskem v Ljubljano, kjer se vrši pogreb v soboto, dne 6. junija 1925 ob 4. uri popoldne iz mrtvašnice Sv. Krištofa na pokopališče k Sv. Križu.

Sv. maše zadušnice se bodo brale v raznih cerkvah.

Draga ga rajnika priporočamo v blag spomin.

V Ljubljani, dne 3. junija 1925.

FRAN GABRŠEK, oče,

višji šolski nadzornik v pokoju.

Vladko, finančni uradnik, brat.

Vida, Zlatka, Ljudmila, učiteljice, sestre.

in arhitekta, če imajo pravico izvrševati prakso in če jo izvršujejo;

2. upokojeanci in upokojenke, udove upokojecev in njihove rodbine, izvezniki upokojecev, ki so odvetniki, in izvezniki upokojecev zdravniške, zobozdravniške in arhitekta, če izvršujejo prakso;

3. duševni delavci kakor pisatelji in umetniki (slikarji, pesniki, gledališki igralci, časnikarji itd.);

5. vojni invalidi in njihove rodbine;

6. vojne udove in rodbine in vojni umrli in padli in nesposobnih, če so gospodarsko šibki;

10. uradniki in uslužbenci vseh dobrodelnih ustanov;

11. uradniki in uslužbenci samoupravnih oblasti.

Če imajo posamezne osebe izmed naštetih vrst poleg plače z dokladami, pokojnine, invalidnine ali dnine še druge stalne dohodke, se osnovna cena pomnoži z 9, če imajo letno 40.000 Din dohodkov; če presega letni dohodek 60.000 Din, se pomnoži osnovna cena z 12, če pa imajo stanovanja z več nego 5 sobami, se pomnoži osnovna cena v obeh slučajih s 15.

Ali spada kdo med osebe, ki so v tem členu našete ali ne, odloča prvostopno stanovanjsko sodišče.

(Dalje prihodnjič.)

Naša gospodarska organizacija.

—g Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani je prešlo v preteklih 14 dneh 30 Din članarine, katere so vplačali: gospa Štefanija Čeh-Kljun in gdč. Marta Andolšek, obe učiteljici v Ljubljani VII., ter Tomo Jedrlnič, učitelj v Ljubljani. Hvala! Letošnji prejemki znašajo 4182,50 Din.

Iz naše stanovske organizacije.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

Vabila:

+ LJUTOMERSKO UČITELJSKO DRUŠTVO zboruje dne 13. junija t. l. ob 10. uri pri Mali Nedelji s sledečim sporedom: 1. Odobritev zapisnika. 2. Dopisi. 3. Predavanje: a) O načrtu šolskega zakona; referira strokovni tajnik tov. Dostal. b) Misli o reformi osnovne šole; govori tov. Ivanjšič. 4. Stanovske in šolske zadeve. 5. Slučajnosti. To zborovanje je v tem šolskem letu zadnje, zato pridite vsi, predavanja so aktualna, vabljeni so vsi! Pevci oglasite se, saj smo vendar znani kot narod in ljubitelji petja. — Odbor.

= KAMNIŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO zboruje v soboto, dne 13. junija 1925 ob 10. uri dopoldne v šolskem posloju v Domžalah. Poleg običajnih točk je na dnevnem redu: Praktični nastop v VI. razredu, Direktive delegatom za pokrajinsko skupščino. Pol ure pred zborovanjem je istotam odborova seja. Tovarišica blagajničarka prosi, da se plača do zborovanja polletna članarina, ki znaša za pol leta 80 Din. Zborovanje se prične točno ob določeni uri in ker je to zborovanje zadnje v letošnjem šolskem letu, je udeležba obvezna.

= NOVOMEŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO zboruje v soboto 13. junija t. l. ob 9. uri v šoli na Čatežu. V tem šolskem letu je to zborovanje zadnje. Čatež vsem priljubljen kraj, torej vsi gor. — Predsednik.

= UČITELJSKO DRUŠTVO ZA KOČEVSKI OKRAJ zboruje v soboto, dne 13. junija t. l. ob 9. uri dopodne na deški osnovni šoli v Ribnici. Dnevni red: 1. Došli dopisi. 2. Glavni obrisi Srednje - kranjskega Krasa — predava dr. Jože Rus. 3. Šolski zakon — poroča tov. poverjenik L. Jelenc. 4. Slučajnosti. Popoldne: Po obedu skupna pevka vaja učit. zbora. Ob 2. uri I. C. »Kralj na Betajnovi«, drama v 3 dejanjih (dramatični odsek okr. učit. društva). — Kosilo je prigrasiti tov. A. Luliku — Ribnica. Udeležba zborovanja je stanovska dolžnost.

= UČITELJSKO DRUŠTVO ZA KRANJSKI OKRAJ zboruje v sredo, dne 10. junija t. l. ob 8. uri v Kranju v »Narodnem domu«. Dnevni red: 1. Poročili: a) odobrovo; b) narodno-prosv. odseka. 2. Referati: a) Risanje na osnovnih šolah, poroča meščanskošolski ravnatelj tov. Alojzij Novak; b) Ostrosreliški klubi, poroča gimnazijski ravnatelj gosp. Ivan Košnik; c) Najvažnejše iz »Osnovne nastave«, poroča tov. Andrej Rojc; d) Vzorno čitanje srbohrvatskih sestavkov, tov. Anka Mahuljeva. 3. Predlogi. 4. Slučajnosti. Skupni obed se vrši istotam in je obvezen. Prijave pošljite tov. St. Završniku v Kranj. Točnost in polnoštevilna udeležba stanovska dolžnost. — Odbor.

= UČITELJSKO DRUŠTVO ZA MARIBORSKI ŠOLSKI OKRAJ zboruje v soboto 6. t. m. v Framu ob ½11.

uri po že objavljenem dnevnem redu. Odhod iz Maribora ob ½9. uri s ptujskim vlakom, ki ima zjutraj zveze v smeri Dravograd-Meža in Št. Ilj.

Poročila:

+ LJUBLJANSKO UČITELJSKO DRUŠTVO je zborovalo dne 2. maja t. l. pri Dev. Mar. v Polju, in sicer skupno z okoljskim učiteljskim društvom.

Kot prva točka dnevnega reda je bilo predavanje gosp. univ. prof. Ozvalda o Masaryku. Uvodoma nas je gospod profesor na neobičajen in nam nenavaden način pozdravil, za kar se mu, četrudi le gostje okoličanov, prav lepo zahvaljujemo. — Masaryka, rojaka velikih mož Komenskega in Kolarja nam je prav zanimivo in dobro zamišljeno naslikal kot proletarca — profesorja in predsednika bratske Č. S. R. Učiteljsko je pazljivo sledilo izvajanjem in se mu ob koncu govora z živahnim odobravanjem zahvalilo za njegov trud.

Sledilo je nato — kot druga točka — predavanje tov. Iv. Dimnika o novem osnovnošolskem zakonu. Tudi on se je v priznani svoji vestnosti potrudil, da je učiteljsvu predložil načrt novega šolskega zakona, pri čemur je tudi vedno vzporedno omenjal izpreminjevalne predloge naše organizacije. — Sicer pa se bo učiteljsvo itak imelo priliko seznaniti z novim delom, ki ga je imela organizacija pri tem — ko pride čas za to. — Tov. Dimniku pa hvala za trud!

Kot tretja točka dnevnega reda je sledila volitev delegatov za letošnjo pokrajinsko skupščino v Šoštanj in drž. skupščino v Subotici. Izid za Šoštanj, tov. predsednik (nam. tajnik), Engelman M., Pristovšek Fr., Škulj Andrej in Škulj France; za Subotico tov.: predsednik (nam. tajnik), Dostalova G., Grum Rado, Legat Stanko. Po zborovanju smo si ogledali lepo urejeno vevško papirnico, kjer nas je vodil in nam prijazno tolmačil gospod Gebauer — brat našega starega bojevnika Vil. Gebauerja — za kar mu bodi na tem mestu izrečena najtoplejša zahvala.

Pozdravljamo taka skupna zborovanja Ljubljanskega učiteljskega društva s podeželskimi učiteljskimi društvi, ker se na ta način pogloblja in utrjuje tovarištvo in organizatorični duh učiteljsva.

+ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA LJUBLJANSKO OKOLICO je zborovalo dne 2. maja 1925 v Dev. Mar. v Polju ob povoljni udeležbi po običajnem dnevnem redu. Istočasno je zborovalo tam tudi ljubljansko učiteljsko društvo. Predavanj sta se udeležili obe društvi skupno, dočim sta o internih zadevah razpravljali ločeno. Iz raznih vzrokov bi bilo želeli, da bi se taka skupna zborovanja vršila večkrat.

Predsednik okoliškega društva pozdravi navzoče člane obeh društev, imenoma vseučiliškega profesorja gosp. dr. Ozvalda, tov. urednika Iv. Dimnika in nadzornika tov. Skulja.

Predavanja: G. dr. Ozvald nam je v globoko premišljenem govoru predložil Masaryka, prezidenta bratske države Čehoslovaške, kot človeka, proletarca, profesorja in prezidenta. Predavatelj je omenil tudi nekatera njegova dela ter načela, katera zastopa Masaryk v svojih delih. — Člani obeh društev so z velikim zanimanjem sledili predavanju. — Tov. predsednik se je g. predavatelju toplo zahvalil.

Nato je podal tov. Iv. Dimnik poročilo o načrtu novega šolskega zakona ter o spremembah predlaganih od UJU — pov. Ljubljana. Po tem izčrpnem poročilu sta zborovali društvi vsako zase.

Tov. predsednik je častital tov. Fr. Kavčiču k najvišjemu odlikovanju.

Tov. tajnik predlaga, da se odobri sklep odbora, s katerim je nominiral v okr. nar. prosvetni odsek sledeče: Ivo Trošt st., Bukovic Ljudmila, Grašič Fr., Engelsberger Viktor in Dolnar Emilija. — Odobreno.

Prihodnje zborovanje se bo vršilo pred počitnicami v Ljubljani.

Po zborovanju si je ogledalo učiteljsvo papirno v Vevčah z dovoljenjem vodstva tovarne. Bodi na tem mestu izrečena zahvala za ta poučni ogled vodstvu, kakor tudi gg. uradnikom papirnice za njihova polasnila.

+ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA KONJSKI OKRAJ je zborovalo v soboto, dne 9. majnika 1925 v Ločah ob povoljni udeležbi, kajti od 56 članov(ice) je bilo prisotnih 43.

Tov. predsednik je otvoril zborovanje s prisrčno dobrodošlico, omenjačoč, da je današnji dan za Loče zgodovinskega pomena, ko zboruje slovensko učiteljsvo prvič po osvobojenju v kraju, kjer se je mrzela do pred malo leti slovenska beseda, slovenska duša ter je nato naštel važnejše loške zgodovinske črte. Častital je nadalje tov. Gselmanu, ki uživa polno zaupanje učiteljsva in šolskih oblasti, k imenovanju srezkim šolskim nadzornikom, pozdravil g. jurista Pliberška kot gosta, tov. Čončevu Lino in tov. A. Pirjevca kot nova člana, častital tov. A. Bratkoviču k prestalemu usposobljenostnemu izpitu ter se poslovil od priljubljenega in delavnega tovariša E. Mayerja, ki odide iz okraja.

Zapisnik, dopisi. Odobril se je zapisnik zadnjega zborovanja ter se razpravljalo o okrožnici uprave »Zvončka« in o okrožnici narodno-prosvetnega odseka.

Predavanje. Tovarišica E. Lehmanova je poročala »O režiji na šolskem, oziroma diletantskem odru«. Podala je iz lastnega izkustva mnoge migljaje k sceneriji, k kostumom in šminkanju, podala druga navodila, ki so potrebna k dobri odrske uspehom, naštevala hibe, katerih se je izogibati i. dr. Da je bilo predavanje popolno, pač spričuje živo zanimanje vseh navzočih in končno njih prisrčno priznanje.

Slučajnosti. V juniju proslavi društvo petdesetletnico svojega obstoja, dočim se je v glavnih orisih tozadevni vzpored, katerega svoječasno izvoljeni odsek še izpopolni.

+ LJUTOMERSKO UČITELJSKO DRUŠTVO je zborovalo dne 9. maja t. l. pri Sv. Jurju ob Ščavnici in je bilo od 71 članov 50 navzočih. Po običajnosti pozdravi predsednik navzoče, med temi gosta g. Korošaka, učitelja pri Sv. Duhu in g. inž. Lupša od Male Nedelje. Spominja se hudo prizadetih tovarišev Kocmuta in Ivanjšiča ter k prebriski izgubi matere odnosno brata izreka prizadetima iskreno sožalje. K prestanemu usposobljenostnemu izpitu čestita tov. Golobu in Eratu.

Zapisnik o občnem zboru se je prečital in odobril.

Dopise je vzel zbor na znanje, toda s pripombo, da statistični pregled »Zvončkovih« naročnikov ni popoln.

Predavanje. Tov. Koprivc je izpopolnil in zaključil temo »Delokrog šolskega voditelja«, povdarjajoč o verstvu, konfessiji, morali itd. točke, ki je o njih jako dobro verziran. — Pridejal je temo »Miselna osnova sodobnega vzgojno-prakčnega pouka«, iz katere je posneti nujna potreba čim tesnejše vezi med učiteljem in ljudstvom, da se na ta način lahko deluje v splošen blagor in s trajnimi uspehi pri gojencu. Končno je razpravljalo o silah, ki pri vzgoji sodelujejo in o njih ugodnih in neugodnih učinkih. Zborovalci so sledili s pozornostjo, čemur je bil dokaz nad vse živahna debata, ki je sledila referatu.

Nadzornik tov. Karbaš daje migljaje in nasvete šolovoditeljem in ostalim navzočim. Vzodbuja posebno mlajše učitelje in učiteljice, da delajo s polno paro v svoji nadaljni izobrazbi, v izpopolnjevanju službenih dolžnosti pa naj bude na prvem mestu točnost in vestnost.

KLUB NAPREDNEGA UČITELJSKEGA NARAŠČAJA V LJUBLJANI naznanja vsem tovarišem in tovarišicam tužno vest, da je tovariš gospod

VLADIMIR PIRNAT

dijak III. l. 1. moš. drž. učiteljskega, član odbora K. N. U. N. v nedeljo, dne 31. maja t. l. v cvetu mladosti nenadoma preminul.

Pogreb nepozabnega tovariša se je vršil v torek 2. 6. 1925. popoldne iz mrtvašnice ptujske bolnice na mestno pokopališče v Ptuj. — Blag mu spomin!

Odbor.

Tvornica učil in šolskih potrebščin r. z. z o. z. v Ljubljani

ima svoj

redni občni zbor

dné 18. junija 1925 ob 5. uri popoldan v prostorih Učit. tiskarne (načelstvena soba v Ljubljani).

Dnevni red:

1. Čitanje revizijskega zapisnika.
2. Poročilo upravnega sveta o združnem poslovanju.
3. " " račun. zaključku leto 1924.
4. " nadzorstva o račun. zaključku in poslovanju upravnega sveta.
5. Predlog upravnega sveta o pokritju izgube.
6. Volitev nadzorstva.
7. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ne bil sklepčen, se vrši pol ure pozneje drug občni zbor v istem prostoru in z istim dnevnim redom, ki je po § 31. združnih pravil sklepčen ob vsakem številu združnikov.

Za delegate za pokrajinsko skupščino v Šoštanju so bili izvoljeni: predsednik Mavrič Karel, namestnik Jaušovec Franc, delegata Ivanjšič Ljud. in Majcen Gab., namestnika Brumen Marija in Vundrl Matej. Na državni skupščini v Subotici zastopajo društvo predsednik Mavrič, namestnik Zacherl Miroslava, delegatini Kocuvan Marija in Mavrič Ana, namestnika Ivanjšič Ljud. in Jaušovec Franc.

Prihodnje zborovanje se vrši dne 13. junija pri Mali Nedelji.

+ CELJSKO UČITELJSKO DRUŠTVO je zborovalo dne 9. majnika 1925 v Žalcu pri Celju. Od 134 članov je bilo navzočih 105.

Uvodoma je bila sprejeta sledeča resolucija: »Vsled zavlačevanja izplačila diferenc, katere nam dolguje država na zakonitih prejemkih od 1. oktobra 1923 do 30. aprila 1925 in vsled širjenja vesti, da nam hoče vlada mesto denarja nakazati za primerne zneske državne obilgacije, se celokupnega državnega uradništva polasča veliko vznemirjenje. Z ozirom na geslo »Zvestoba za zvestobo« zahtevamo, da se ta zadeva končno uredi in da ob priliki sestave proračuna vlada ugotovi zahtevam uradništva. Organizaciji nalagamo dolžnost, da je budna in pazna v tem času in da stori v zvezi s celokupnimi uradniškimi organizacijami vse, da se nam končno izplačajo zakoniti zaostanki na prejemkih.

Društvo priredi v soboto, dne 6. junija poučni izlet v Zagreb. Program se objavi v eni prihodnjih števil »Učiteljskega Tovariša«.

Poverjenik »Samopomoči« tov. Pestevšek je prečital na zborovanju dopis, v katerem se omenja, da prednjači to društvo v priglaševanju in točnosti vsem drugim društvom.

Predavanje. Tovariš Vrečer iz Žalca je v enournem zanimivem predavanju podal zgodovinsko sliko Žalca in razpravljati tudi o nastankih bližnjih graščin: Novega Celja, Brenberga, Schönbichla, Zaloga, Plevne, Helfenberga in dr. Poučno predavanje je bilo sprejeto od navzočih z živahnim odobravanjem.

Popoldne je imelo društvo skupen obed v hotelu Piki, nakar so prebili zborovalci čas do večernega vlaka v zelo prisrčnem in prijateljskem razpoloženju. Prihodnje zborovanje se vrši v nedeljo, dne 14. junija v Celju.

Odgovorni urednik: Franc Štrukelj.
Last in zal. UJU — poverjen. Ljubljana.
Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Za pomlad in poletje!

P. n. učiteljicam priporočamo ravnokar došle angleške in francoske novosti za letne kostume kakor: Etamin, Eponge, Frofir, Crepe, Voile de laine i. t. d.

Ugodni plačilni pogoji na obroke!
Na željo se pošljejo vzorci.

A. & E. Skaberne.
LJUBLJANA, Mestni trg 10.

!!VAŽNO ZA DAME!!
SANOFORM
V vseh lekarnah in drogerijah.
Zahtevajte prospekte:
Chemotechna
LJUBLJANA, Mestni trg 10